Latvju JAUNATNE

2

LATVIEŠU DARBA VĪRI

1944 GADS

Jaunatnei

ĢEN. DANKERS

Jaunatne ir katras tautas nākotnes cerība. Jaunatnē vērojam ne vien sava tagadnes darba turpinātājus, viņā vēlamies redzēt dzīvu arī to garu, kas no vissenākās pagātnes veido tautas vēsturi. Laimīga ir tā tauta, kas ar lepnu paļāvību var noraudzīties savā jaunatnē. Tad tā ar mierīgu sirdi var stāties pretī visām likteņa vētrām, drošā apziņā, ka dēli pratīs saglabāt un turēt svētu to, ko tēvi ir izkaŗojuši.

Un mēs priecājamies, ka šai ziņā latviešu tautu varam pieskaitīt laimīgajām. Latviešu jaunatne baigajā gadā parādīja savu stingro stāju, nododama vislabāko liecību par tiem apstākļiem, kādos viņa bija veidojusies un augusi. Lai gan it īpaši skolas sarkanie aģitātori gribēja iesaistīt savu viltus „ideju" kalpībā, tieši skolu jaunatne bija tā, kas izrādīja tiem vislielāko pretestību. Nekādi draudi nespēja piespiest skolniekus atteikties no uzticības tam garam, ko kā dārgu mantojumu viņiem bija atstājuši brīvības cīņu varoņi. Jo stiprāk jaunatni spaidīja un izspiegoja, jo gaišākās liesmās jaunajās sirdīs iedegās patriotisms. Tā daudzi jaunieši tieši no skolas sola nonāca čekas pagrabos. Tagad lai viņus pieminam ar dziļām sāpēm un klusu lepnumu.

Tādu pašu uzupurēšanās gatavību un pienākuma apziņu kā baigajā gadā jaunatnē varējām vērot arī pēc 1941. gada 1. jūlija. Daļa jauniešu drošsirdīgi piedalījās partizānu cīņās, un daudzi kā brīvprātīgie ir devušies uz austrumu fronti. Kapi Volchovas purvos un citās vietās runā mēmu, bet visiem skaidru valodu par latviešu jaunatnes tēvzemes mīlestību.

Lai šos varoņus piemin, noliekdama galvas, pārējā jaunatne un savās sirdīs solās — būt savu biedru upuŗa cienīga. Ne tikai frontē un cīņā ir pierādāma latviska stāja un īsts vīra tikums. Visi tie jaunekļi, ko pienākums vēl nesauc cīnīties, lai apzinās, ka viņi būs labi kalpojuši savai tautai, ja centīgi veiks pienākumus, kas tiem ir uzlikti tai vietā, kur tie atrodas, un vienmēr paklausīs saviem audzinātājiem. Ar izlaidību un noziedzīgu patvaļu sev pūlas piegriezt vērību tikai mazvērtīgie un gļēvie. Katrs neceļos noklīdis jaunietis savu tautu vienīgi apkauno un ir drosmīgo biedru necienīgs. Tādēļ pašai jaunatnei jānāk audzinātājiem talkā, lai no sava vidus izstumtu visus tos, kas kaunas tikuma un lepojas ar netikumu. Varonība un drosme pierādāma katrā darbā, bet tās priekšnoteikums ir disciplīna. Un jo grūtāks laiks, jo lielāka disciplīna vajadzīga.

Ko nozīmē jaunam būt?

Prof. K. KUNDZIŅŠ

Katram cilvēka vecuma posmam ir savas neatņemamas raksturīgas īpatnības, sava īpata jēga un savs Radītāja uzlikts uzdevums. Izprast šo uzdevumu nozīmē atminēt un izprast pa daļai cilvēka dzīves jēgu vispār. Iedomāsimies, ka mūsu priekšā vienā laikā stāv četru paaudžu pārstāvji. Blakus trauslākajā vecuma pakāpē esošam bērnam stāv jauneklis resp. jaunava, aiz tiem cilvēks mūža briedumā, vīrs un sieva, un beidzot — dzīves saulrieta apstarots sirmgalvis.

Salīdzināsim šoreiz jaunības posmu ar mūža brieduma pakāpi. Bieži novērojam, ka lielāku vecumu sasniedzis cilvēks ar zināmu žēlumu atceras ātri aiztecējušās jaunības dienas. Jaunības laiks viņa skatījumā kļūst par saules dienām, kas smaida tikai vienreiz. Glabāt sirdī kādu gaišu atspīdumu no tām — tas cilvēkam šķiet skaists ieguvums. Kā skaistāko mūža posmu jaunību vērtē nevis kādu lielu sasniegumu pēc, bet tieši un vienīgi tāpēc, ka tā ir j a u n ī b a, dzīves pavasaris, kas cilvēkam dots tikai vienreiz. Skaists ir dvēseles straujais plūdums, jūtu, fantazijas un prāta dzīves pirmais plaukums, jauno dienu sapņi, smaidi un asaras. Raksturīgi šai ziņā Aspazijas vārdi: jaunam būt — nekas nav grūt, tik jaunam, jaunam būt. Un ne mazāk skaisti to pasaka Skalbes skaistais dzejolis: Pasvied man v a i n a g u, jaunība, ikdienas miglājam pāri.

No otras puses, tikpat bieži kā ar jaunības laika ideālizāciju pusmūža gados sastopamies ar pretējo parādību: jaunatni jaunības gados bieži māc nepacietība un nemiers. Tā ar nepacietību gaida mirkli, kad tā „pilnīgi brīvi varēs izplēst savus spārnus tālajam lidojumam," kad tā varēs dzīvot „pilnvērtīgu dzīvi", iepazīties ar „visu dzīvi" tās pilnā apjomā. Šo jaunatnes nepacietību labi raksturo pazīstamais nostāsts par Aleksandru Lielo, kad tas jaunekļa gados, alkdams slavas apmirdzētu varoņu darbu un saņēmis ziņu par kādu sava tēva Filipa jaunu uzvaru, esot iesaucies: „Diezgan, tēv! Kas tad man vēl atliks, ja tu jau visu būsi paveicis!"

Būtu jābūt aklam, lai apgalvotu, ka visas dzīves jēgas atrisināšana uzlikta vienīgi vecajai paaudzei un ka jaunatne būtu vienīgi vairāk vai mazāk nenozīmīgs piedēklis pie tās. Protams, tikpat maldīgi būtu teikt, ka visu lielo tautas vai cilvēces misiju var piepildīt vienīgi tās jaunatne. Nav jābūt sevišķi lielam dzīves filozofam, lai saprastu, ka viena vecuma pakāpe nolikta blakus otrai kā nepieciešams papildinājums un izlīdzinājums, ka neviena no tām bez otras dalības nav spējīga godam veikt lielo dzīves uzdevumu, bet atrisinājums meklējams vienīgi s a d a r b ī b ā, vienai otru ierosinot, papildinot, noārdot mūŗus, kas dažubrīd draud izaugt starp abām, aizvien no jauna saliekot kopā sirdis, galvas un rokas.

Bet kādi nu ir katras šīs vecuma pakāpes raksturīgie dotumi un priekšrocības, ar ko viena no otras atšķiŗas, tai pašā reizē darīdamas vienu otrai mīļas un nepieciešamas? Mēģināsim tās izteikt vārdos „tapšana" un „sasniegums". Jaunā cilvēka prieki ir tapšanas, augšanas prieki un viņa sāpes — tapšanas sāpes. Protams, arī pusmūža cilvēks, ja tas sevī saglabājis kādu dzirkstelīti Dieva dotās uguns, negribēs savā tapšanā apstāties, gribēs joprojām vismaz g a r ī g i augt. Tomēr viņa dzīves smaguma centrs, viņa dziļākais dzīves prieks un skaudrākās sāpes parasti vīsies ap vārdu „sasniegumi". Neviens no jaunatnes nevar prasīt l i e l u s sasniegumus. Domāt un sapņot par tiem, tuvoties tiem, ienesot dzīvē jaunus impulsus, jaunu sirdsdedzi un kvēli, jaunu ticības sparu, jaunu mīlestības siltumu, kur tās bijis par maz — lūk, jaunības dienu skaistā priekšrocība.

Bet tapšana un augšana nav domājama bez aktīvitātes. Un nu, lūk, rodas svarīgais jautājums: kādā virzienā būt aktīvam. Pieredze rāda, ka priekšrocība izšķirties, ievilkt jaunu sliedi dzīvē, pieder viscaur jaunības gadiem. Kā jauneklis ievirzīs aktīvitāti savā jaunībā, tas būs liktenīgi visam viņa mūžam.

Reti, visai reti vecākam cilvēkam dots „pārkāpt", „piedzimt no jauna," uzsākt jaunu ceļu. Citādi tas ir ar jaunatni. Neviens ceļš vēl nav tā iemīts, ka nevarētu vēl izšķirties par citu, labāku. Tas ir viņas prieks, bet arī viņas nasta.

Bet ja nu jautā par aktīvitātes un tātad par izšķiršanās virzienu, vai tad gan varētu būt kādas šaubas, sevišķi šais laikos, kad tai uzlikts liels pārbaudījums? Kur gan būtu tāds jaunietis, kas, ar skaidru skatu raudzīdamies dzīvē, gribētu savu aktīvitāti un tātad visu savu nākamo dzīvi ievirzīt šaura pašlabuma un gļēvas sevis lutināšanas virzienā? Kļūt uz daudzu cietēju konta par rijīgu dzīves baudītāju — kas gan var vairāk atbaidīt par šādu nākotnes izredzi? Arī vienaldzīgi, aukstu sirdi noskatīties dzimtās zemes un tautas ciešanās nav jaunatnes dabā. Mūsu laiku jaunatnei var būt tikai viena griba, viena doma — augt tā, lai varētu palīdzēt tautai iziet cauri smagām pārbaudījuma dienām, un pielikt plecu un roku pie katra darba, kas ir tautas nākotnei par labu. Bet lai to visu varētu veikt, ir vajadzīgs gaišs skats, skaidrs prāts, nevainojams, laikmeta ļauno parādību neskarts raksturs un par visām lietām — silta sirds un pārbaudījumu ugunīs kaldināta nesalaužama ticība.

Jaunam būt pašreizējā laikā vairāk nekā jebkad nozīmē savās krūtīs iededzināt un darbos izstarot to sauli, kas ir vienīgā, kas pēc kaŗa laika piemeklējumiem zemei un tautai var nest jaunu dienu.

Ziemos radu sētā

V. Klētnieks

Rudens vakars ātri satumst un sadzen mūs no kartupeļu lauka istabā. Ražīga darba apziņā visi sēžam krēslainajā saimes istabā un paši jūtamies kā vienota saime — ne vien darbā vienotie mājinieki, bet arī mēs, divi pilsētnieki, kas esam atbraukuši radu sētā kartupeļu novākšanas talkā. Vienīgais gaismas avots ir kvēlojošās ogles pavardā, kur cepas saimnieces ieraustie kartupeļi, izplatīdami tikko jūtamu, bet tīkamu smaržu. Kad klusajā istabā pēkšņi atskan circeņa dziesma, mūs apņem lauku mājas senais mājīgums, un, šķiet, tūliņ atskanēs vecu ļaužu nostāsti, kā tas parasts, lauku ļaudīm pēc darba sēžot sirmajā krēslas stundā. Bet lauku ļaudis klusē, laikam vēl vairīdamies no mums, pilsētniekiem. Tos pamudinādams, ieprasos: „Kā jums šeit, jaunajā mājā, iekļuvuši circeņi? viņu dziesmu jau mūsu dienās vairs reti kur dzird."

Pamazām atraisās sarunu pavediens, un dabūjam ne vien dzirdēt, ka circeņi laikam ienesti ar vecās mājas krāsns akmeņiem, kas iemūrēti jaunajā mājā, bet valodas apvij arī pašu šo veco māju, kuŗas vieta tagad pagalmā tikko manāma. Tā stāvējusi jau, vectēvam Jēkabam mājas iepērkot, viņš tikai palicis jaunas paviļas un iecirtis lielākus logus. Kuplos kļavus, kas tagad aug ap māju visās ceļu un teku malās, arī dēstījis vectēvs, nesdams dēstus vairāk kilometru no lielā meža. Kuplais ozols sētas vidū toreiz iedēstīts tikai gana rīkstes lielumā. Vecāsmātes māsa Marija, kas toreiz strādājusi šeit pie jaunā iebūvieša, stāsta, kā dedzināti līdumi, un jaunie tīrumi plētušies plašumā „kā lieli ezeri". Tas tīrums Ķēvespurva pļavas malā, kuŗā šodien rakām kartupeļus, arī iekopts toreiz, un tad pļavas vietā tiešām bijis tik staigns purvs, ka varējusi nostigt ķēve, kā to veci ļaudis stāstījuši.

Tālāk atmiņas apvij pašu vectēvu — šīs mājas pirmo saimnieku un centīgo līdumnieku. Viņš grūti audzis, jo tēvs miris, mazam esot. Iemācījies mūrnieka amatu un peļņā iedams, krājis kapeiku pie kapeikas, kamēr iznācis ko iemaksāt par mājām. Šī Jēkaba tēva vārdu un dzīves vietu 88 gadus vecā stāstītāja gan nezina, bet par viņa citiem radiem, tepat kaimiņu mājās, runājot, ka viņi savās mājās dzīvojot jau kopš mēra laikiem. Tātad mans vectēvs pieder pie senas šī novada zemkopju dzimtas. Gribētos zināt kaut ko vairāk par šīs dzimtas sākumiem un tālāko rosību, bet atmiņas tik sen nesniedzas.

Neviļus prātā nāk darba dižciltības godinājumi Vācijā, ko pastāstu arī pārējiem. Bavārijā izsniegti goda diplomi kādām seši simti zemnieku dzimtām, kas varējušas pierādīt, ka tās jau gadsimtiem apsaimniekojušas zemi savā novadā, to starpā trīs dzimtas veselus piecus gadsimtus, bet pārējās četrus — trīs vai vismaz divus gadsimtus. Lūk, tā ir īsta darba dižciltība — gadsimti saules tveicē un negaisos, sūrā darbā no saules līdz saulei, lai sagādātu uzturu ne vien sev un savējiem, bet ražotu to arī visai zemei. Tādu gadsimtu darbā rūdītu zemkopju dzimtu netrūkst arī mūsu zemes novados, bet mēs to vēl nevaram pierādīt, jo neesam savus senčus pētījuši.

Mans brālēns, ar ko kopā atbraucu talkā no pilsētas, gan zina stāstīt, ka kāds viņa paziņa izpētījis savu dzimtu. Vecākais zināmais sencis jau Ziemeļu kaŗa laikā saimniekojis dzimtajā sētā. Septiņās paaudzēs viņam saskaitīti vairāk nekā divi simti pēcnācēju, kas tagad saucoties trīs dažādos uzvārdos. Viens dzimtas nozarojums visu laiku palicis uzticīgs dzimtajai sētai un zemkopju darbam, tas arī devis dzimtskokam kuplāko zaru. Otrs nozarojums no dzimtās sētas aizgājis peļņā un devis daudz krietnu mūrnieku, namdaŗu un galdnieku, kas cēluši ne vien skolu un muižu ēkas savā draudzē, bet pat namus Rīgā un pilis lauku muižās dažādos novados. Vēlāk šis dzimtas nozarojums pārnācis Rīgā un tagad jau gandrīz izmiris — pilsētas dzīvē pamazām izplēnējis. Savam novadam zudis arī trešais dzimtas nozarojums, kuŗa ciltstēvs bijis pirmais tautskolotājs savā pagastā, bet pēcnācējos — vesela rinda skolotāju, zemāku un augstāku ierēdņu. Stāstītājs tīri pacilāts nobeidz: „Vajadzētu gan izpētīt arī mūsu dzimtas vēsturi. Mūsu sugas lopiem ir savas ciltsgrāmatas, arī labībai un kartupeļiem meklējam labu un šķirotu sēklu, bet pašu saimniekotāju, latviešu zemnieku, dzimtas savus raduraksts atstājušas novārtā."

Par atbildi tumsā atskan vecās Marijas balss: „Tā jau nu ir, ka tagad cilvēki aizmirsuši savus radus, bet agrāk tā nebija. Tad arvien godos satikās vai visa dzimta, tāpat arī pārējā laikā. Mēs bijām savai mātei desmit bērnu. Tādās reizēs, kad steidzamie lauku darbi bija apdarīti, tēvs iejūdza zirgu, māte salika bērnus ratos, un braucām radoties pie citiem radiem Tolaik mēdza dziedāt: Mīlēt man sav' radiņu, lai bagāts, lai nabags; kas radiņu nemīlēs, tam Dieviņš nelīdzēs. Kārtīgas dzimtas locekļis precoties neņēma vis kaut kuŗu, bet labi nolūkoja darbā un dzīvē savu tautu dēlu vai tautu meitu, iekāms solījās par mūža draugu. Toreiz mums vis nevarēja pārmest sugas sajaukšanu, tikai jaunākos laikos ļaudis vairs negribēja bērnu un sāka aizmirst radus."

Pametis acis uz logu, redzu, ka ārā kļuvis gaišāks. Uzlēcis mēness, un pāri pļavai uzkalnā, lauku vidū var skaidri saredzēt lielo priedi, kas pēc nostāstiem pieredzējusi arī mēra laikus. Ja šī dobā, puskaltušā priede ir tik veca, tad tā jau toreiz skatījusi manus senčus, kas tās tuvumā aruši. Bet kā šī priede augusi no kādas vecākas priedes sēklas, tāpat mūsu katra senču virkne turpinās vēl tālāk atpakaļ, un pagātnes tumsā mēs vairs nezinām, bet jūtam milzīgo veļu pulku, kuŗa mantinieki esam. Katram mums ir divi vecāki, četri vecāku vecāki, un, vēl tālāk atpakaļ ejot, mūsu senču skaits drīz sniedzas desmitos un simtos. Tad mēs jo dziļāki saprotam tautas jēdzienu un sajūtam, cik dziļas saknes mūs tur pie savas tautas. Šeit radu sētā veļu laikā es to visskaidrāki atskārstu un jūtos savu senču gara un asins mantinieks, kam jāpiepilda viņu nepiepildītie nodomi. Šis cauri paaudžu paaudzēm nākušais gara un asins mantojums ir tās stiprās saites, kas saista radus dzimtās un dzimtas tautās. Senču balss skan vareni — tā tikai jāsaklausa.

Pie pavarda uzliesmo skals, un sirmā stunda beidzas. Saimniece izrauš kartupeļus un aicina mūs vakariņās.

*

Ziedoņa svētdienas rītā N. mājās sāk rasties ciemiņi. Tuvējie kaimiņi atnāk kājām, tālākie — braukšus, daži pat no ārpagasta. Arī vilciens atvizina dažus viesus, un beidzot pāris atbrauc vēl ar auto. Daži satiekas pirmo reizi, bet tiem nekāda iepazīstināšana nav vajadzīga, jo izrādās, ka visiem ciemiņiem un arī mājiniekiem ir vienāds uzvārds. Visi tie ir vienas dižas dzimtas locekļi.

Tur ir saimnieki spirgtos pavasaŗa vējos appūstām sejām, amatnieki ikdienas darbā sastrādātām rokām, tirgotāji, rūpnieki un ierēdņi ar pilsētas bālumu vaigā. Vienkāršie lauku apģērbi mijas ar iznesīgajām pilsētas drānām. Ģimenes cilvēkiem ir līdzi sievas, dēli un meitas. Vīri un sievas ātri atrod kopējas valodas, bet arī jaunatnes dabiskā kautrība un biklums drīz vien izgaist.

Dižais radu pulks nespēj labi saiet istabā, kādēļ azaida galdi ir klāti pagalmā, vecā ozola pavēnī. Kad ciemiņi pacienāti ar lauku sētas gardumiem, mājas tēvs saka:

„Esmu atļāvies jūs aicināt savā sētā šodien, 5. maijā, tādēļ, ka tieši pirms 75 gadiem, vecajos Jurģos, te ienāca par saimnieku mans vectēvs Jānis. Kopš šī laika mājas ir mūsu dzimtas īpašumā; bet pētnieks atradis, ka arī jau kādu laiku pirms tam te saimniekojuši mūsu dzimtas senči un pat mēra laikus te pārcietuši. Tādēļ domāju, varam teikt, ka šos laukus jau vairāk nekā divi simti gadu ir aruši mūsu dzimtas arāji. Šai sētā pie vecā ozola ir saknes arī mūsu dzimtas ciltskokam. Dzimtai sazarojot, no šejienes ir devušās pasaulē daudzas ģimenes, rodot sev darbu un maizi tuvos un tālos mūsu zemes novados. Tikai pašu darbs ir cēlis mūsu dzimtas locekļus saulītē. Aicinu tādēļ mūsu sanāksmi sākt ar veco dziesmu: Nevis slinkojot un pūstot."

Pēc dziesmas savu stāstu par dzimtas un šīs sētas vēsturi sāk dzimtas pētnieks, skolotājs Pēteris. Viņš nostājies klēts priekšā un pie klēts durvīm piespraudis lielu dzimtas raduraksta zīmējumu; arī pie sienas vairāk vietās ir veci plāni un zīmējumi. Pēteris atgādina, ka pirms viena vai diviem gadiem viņš dažu labu no klātesošiem apciemojis, bet citiem rakstījis, lūgdams ziņas par dzimtas locekļiem. Tagad šīs ziņas, kopā ar vecajās baznīcu un muižu grāmatās gūtajām, dod iespēju pastāstīt par dzimtas likteņiem kopš mēra laikiem. Diezgan ilgā, bet kodolīgā runā Pēteris

raksturo dzimtas sazarošanos un ieaugšanu tautā, dodams arī īsu novērtējumu par dzimtas dzīvajiem spēkiem, un ko dzimta devusi savai tautai. Savu vēstījumu viņš nobeidz:

„Atskatīdamies pagātnē, redzam savu senču dzīvi un darbus, kas palīdz labāki pazīt sevi pašu. Mēs mācāmies ne vien no viņu veiksmēm, bet arī no viņu kļūdām un maldiem. Mēs saskatām senčos un rados daudzas kopējas īpašības ne vien augumos, bet arī raksturos. Senču un radu pētniecība palīdz mums atklāt daudzas iedzimtās īpašības, tikumus un spējas, ko tad varam izkopt, palīdz atklāt arī iedzimtās slimības un vājības, kuŗas mūs apdraud; bet, tās apzinādamies, varam uzmanīties un iespējamības robežās pasargāties. Tā senču un radu pētniecība ļauj mums mest arī skatu savā un savu pēcnācēju nākotnē. Atbildība savu pēcnācēju un visas tautas priekšā liek mums interesēties par savu iedzimtību un dižciltību. Nav jādomā, ka dižciltība ir saistīta ar tituliem — tā ir mūsu pašu senču labās un vērtīgās gara un auguma īpatnības, kas kā svēts mantojums cauri paaudžu paaudzēm nonākušas līdz mums. Šis mantojums mums jāsaglabā vesels un jānodod tālāk saviem pēcnācējiem. Mums garā jāizdzīvo līdzi senču mūžu gājumiem un tie jāpraksta, lai atstātu tos saviem pēcnācējiem Šī dzīves ziņa un atbildības sajūta mums jāatmodina arī savos bērnos. Šis lielais mērķis man arvien ir devis darba rosmi un mudinājis nepagurt reizēm sīkumainajā pētniecības darbā, bet gan to apgarojis. Atziņa, ka mūsu senči savā sīkstumā ir spējuši pārciest visas aukas, kas gadsimtu gaitā ir brāzušās pār tiem, dod pamudinājumu un izturību arī pēcnācējiem.

Paši savā dzimtā redzam, ka radu pētniecība padara atkal ciešākas saites radu starpā. Šīs dienas kuplā sanāksme liecina, ka mūsu dzimtā atkal atplaucis senais radošanās tikums. Mani pētījumi archīvos ir atdevuši mūsu dzimtai viņas senčus. Sastādītais raduraksts dod stingru stāvu mūsu dzimtas vēsturei, bet dažu labu skaidrāku vaibstu dzimtas sejā spēj ievilkt vēl pašu radu atmiņas. Sirmās māmuļas un tēvi, kas pēc vecas paražas vēl spēj no atmiņas vien sīki nosaukt visus radus trīs un pat vairāk paaudzes atpakaļ, kā arī zina daudz interesantu nostāstu par radu dzīvi senos laikos, gadu gadā steidzas aiziet smiltainē. Ir pats pēdējais laiks uzrakstīt viņu neatsveramās un nekur citur neatrodamās atmiņas. Labu tiesu šādu nostāstu par mūsu dzimtu esmu jau pierakstījis, bet šīs dienas dižajā radu pulkā ceru vēl saklaušināt, lai arī tos varētu ievietot dzimtas vēstures grāmatā, ko esmu jau pa daļai sarakstījis."

Un tiešām, tīri nemanot sāk šķetināties atmiņu kamols. Mūrnieks Kārlis dzirdējis no sava tēva, ka dzimtā pirmie mūrnieku gaitas sākuši viņa vectēvs Andža un tā brālis Jēkabs. Andža tais laikos bijis liels būvuzņēmējs: visas Cēsu un Valmieras apriņķī celtās mūra vējdzirnavas un vairāki mūra krogi esot viņa darbs. Ceļot kādas vējdzirnavas (neatceras kuŗas), Andža nokritis no sastatnēm, stipri sasities un miris. Skolotājs Pēteris apliecina, ka arī baznīcas grāmatās par Andžu ir atzīme: miris pēc kāda kritiena.

Kaimiņu saimnieks Jānis, vecākais no dzimtas dzīvajiem locekļiem, zina stāstīt, ka viņa tēva brālēns Mārcis aizgājis turku karā. Bijis sapieris un karā palicis dzīvs, bet beigās saslimis ar vēderguļu un nomiris kaut kur Rumānijā. Vēlāk uz pagastu atnākusi ziņa vecākiem un tai līdzi sudraba rublis. Par šo ziņu Pēteris ir sevišķi pateicīgs, jo baznīcas grāmatās par Mārča mūža galu trūkst jebkādu ziņu.

Pārcilājis atmiņas, radu pulks apstaigā ēkas un laukus. Pirmā apstāšanās iznāk vecās istabas vietā, kur zemes nelīdzenumi vēl ļauj saskatīt agrākās pakšu un virtuves vietas. Pēteris nodomājis uzzīmēt šīs bijušās dūmistabas plānu, kādēļ cītīgi mērī, un dzimtas loceklis mērnieks Alberts te viņam ir labs palīgs. Saimnieks un vēl daži vecie ļaudis, kas veco istabu redzējuši, stāsta un rāda, kur atradusies priekšiņa un virtuve, kur kalpu gals, saimnieku kambaris un amatnieku gals. Iespējams pēc atmiņām un norādījumiem ne vien noskaidrot virtuves iekārtu, bet pat iezīmēt plānā gultu, galdu un solu vietu, tā pilnīgi attēlojot veco dūmistabu, kuŗā dzimuši un auguši daudzi dzimtas locekļi. Bet Pēteŗa nodomi ir vēl plašāki: viņš citā plānā grib attēlot visu sētas ēku attīstību 75 gados. Viņš jau nokopējis no vecā „zemes ruļļa", kas uzmērīts mājas iepērkot, ēku toreizējo stāvokli pagalmā un atzīmējis arī tagadējās ēkas. Tagad tas vēl iezīmē pēc radu atmiņām starplaikā uzceltās un jau noplēstās ēkas, kā arī noskaidro to izlietošanu (klētis, kūtis, gubeņi, rija, pirts). Pēteris nopriecājas: „Tas ir pamatīgs plāns! Tas svarīgs ne vien mūsu dzimtai, bet interesēs arī vēsturniekus un etnografus."

Kad gājēji nonāk laukos, Pēteris rāda, kur mēŗa laikos (kā to rāda vecais zviedru plāns) tagadējo druvu vietā vēl bijuši meži un pļavu vietā — purvi. Daudz, bez gala daudz, veicis līdumnieka cirvis un grāvrača lāpsta, iekāms te sākušas viļņot druvas un pļavas. Pie kādas pļavas meža malā mājas tēvs atceras sava tēva nostāstu: „Kad mājas iepirktas, te vēl bijušas krūmainas ganības, kur jāti pieguļā zirgi. Mežā tad dzīvojuši vilki, kādēļ pieguļa jājuši tikai pieaugušie un kopā ar kaimiņu ļaudīm. Kad vilki tuvojušies, zirgi apstājušies visapkārt kumeļiem un sagriezuši pakaļkājas uz ārpusi, lai sagaidītu vilkus ar spērieniem."

Pēc pusdienām jaunie iet rotaļās, bet vecie kavējas valodās, pārrunādami iespējas dzimtas apvienības dibināšanai. Vienojas arī, ka Pēteŗa sarakstīto dzimtas vēsturi pārrakstīs piecos eksemplāros un līdz grāmatas iespiešanai šie eksemplāri glabāsies pie pieciem dažādiem dzimtas locekļiem, kur tos varēs dabūt lasīt pārējie. Apskatot mājas tēva albumu ar dzimtas locekļu fotografijām, atslēdznieks Rūdolfs, kuŗa sievasbrālis ir fotografs, ierosina savākt pārfotografēšanai visus zīmīgākos dzimtas locekļu fotouzņēmumus. Dzimtas loceklis ārsts Arturs apņemas izdarīt iedzimtības pētījumus par dzimtas locekļiem un gatavs pat ķerties pie visu dzīvo dzimtas locekļu augumu antrōpometriskas izmērīšanas. Beidzot kāds strādnieks no pilsētas ieminas, ka viņam zināmi divi dzimtas locekļu bērni, kas palikuši bez apgādnieka, jo tēvu nomocījuši lielinieki, bet māte pagājušā ziemā mirusi. Lai tie nebūtu jāievieto patversmē, kāds no dzimtas saimniekiem, kam pašam bērnu pulciņš nav liels, gatavs bāriņus audzināt savā ģimenē.

Nemanot saule jau nonākusi vakara pusē, un radi, sirsnīgi atvadījušies, sāk pamazām izklīst. Ciemošanās radu sētā ne vien atkal atdzīvinājusi seno radošanās tikumu, bet sirsnīgā sanāksme saslēgusi arī dzimtas locekļus vienotā pulkā, kas gatavs dzīvot un strādāt savai zemei un tautai.

V. Klētnieks.

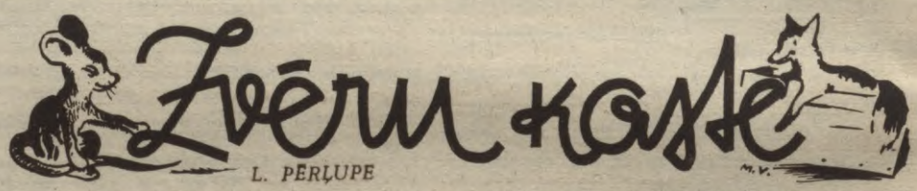

L. PĒRĻUPE

Mazā pamatskolniece Anndārta uzmet necerīgu skatu brālim. Tievos stilbus apvijis ap krēsla kājām, viņš sēž pie galda un cīnās ar rēķinu. Lūpas, pastipri murminādamas, jau piekto reizi lasa:

Pa trim caurulēm tek ūdens no tvertnes, kuŗā pavisam ir 540 spaiņu. Ja katra caurule darbotos atsevišķi, tad pa pirmo viss ūdens iztecētu 6, pa otru 15 un pa trešo 10 minūtēs. Cik minūtēs tvertne iztukšosies, ja visas caurules būs reizē atvērtas?

Anndārta skaidri zina: šis uzdevums pieder pie neatrisināmiem, tāpat kā tas viņnedēļ brālim uzdotais par abiem vilcieniem, kas, katrs no savas stacijas izbraukdami, drāžas viens otram pretī; kā lai izdibina, kuŗā vietā tie sastapsies? jeb par vīnu, kas vairākkārt pārlaistīts no vienas mucas otrā, līdz pilnīgi neiespējami pateikt, cik sākumā katrā bijis. Samudžinātas, neuzminamas mīklas. Bet ej nu to iegalvot Pēterim! Viņš tev kvernēs un dīks, līdz aiz centības sažūs sauss kā circenis, nemitēdamies ar apmātu, caurspīdīgu skatu — kā Bulbula kungs saka — „hipnotizēt" rēķinus.

Cik viegli būtu palūgt pašu Bulbula kungu palīgā! Bet tas jau izmēģināts un diemžēl izrādījies pavisam veltīgi. Lieta tā, ka Bulbula kungs rēķina pa algebras modei — ar burtiem —, un tādus darbus skolotājs nemaz neņem pretī — lai arī gala iznākums saskan uz mata. Sakniebtām lūpām, nepiekāpīgu, mēmu seju viņš atstumj burtnīcu Pēterim atpakaļ. Tāpēc ar Pēteri nevar šīs lietas prātīgi pārrunāt. Citkārt rāmais puika tūlīt uzšvirkst kā maza karsta liesma. Jā, viņš tupēs pie galda, kamēr diena satumsīs, un viņus atkal nelaidīs pie vecmāmiņas. Bet šodien Anndārta to nevar paciest. Kopš viņa pārnākusi no skolas, papēžus dīda nemiers. Patiesībā arī viņai vēl būtu jāmācās — Latvijas kalni un upes. Bet viņa jau izlēmusi, ka tos labāki iegaumēt rīt skolā pie kartes, kuŗā ir dažādas jaukas pazīšanas zīmes. Tā, piemēram: virs Gaiziņa kalna ir caurums, un pie Melnupes, kā skaidri redzams, ganījušās mušas.

„Pēter, gan tev varbūt vēlāk kas iešausies prātā! Bet tagad nāc! Atceries: aizvakar Bulbula kungs mūs nelaida savā istabā, teikdams, ka šodien būšot lielā izrādes diena! Kas gan tas varētu būt?"

Anndārta sēž uz palodzes, kājas šūpodama. Viņa gribētu iekārdināt brāli. Bet tas, nepaceldams skatu, purina galvu, tā ka stāvie mati galvvidū notrīc. Viņš negrib, lai to traucē.

„Met mieru! Varbūt nākošreiz būs kas vieglāks!"

Bet to nu Pēteris nevar izturēt. Viņš skatās viņā acīm, kuŗās gail centības un sašutuma dzirkstis.

„Tā tik tu vari runāt. Tavā klasē nekad tādus rēķinus neuzdod. Sumbra kungs ir pavisam kas cits nekā Rozītes jaunkundze. To tu nepazīsti: ja tam neizrēķina, tad tu viņam esi tikpat kā miris. Pie tāfeles nemaz vairs nesauc, un trimestrī divi kā likts," balsī iedrebas asaras.

Anndārta dara gudri, tālāk nerunādama. Viņa noslīd no palodzes un ar īsu nopūtu vēlreiz paskatās uz brāli, kas izplēstos pirkstus kā vanadzēns iecērt galdautā, ar acīm par jaunu nīgri ieurbdamies rēķinā. Viņa

aizveŗ durvis, paskrien 5 soļus pa gaiteni un tad bez vārdiem skaļi un plūstoši iedziedas.

„No Dieva puses, tēvs raksta un Maijiņa tikko iemigusi!" uz virtuves sliekšņa parādās māte — kalsna, šaura, melnās drēbēs, visa viens pārmetums.

Anndārta apraujas.

„Tik liela meitene un tā izlaižas! Vai tu gribi, lai tēvs atkal nāk rāties?"

Anndārtai saplok dūša. „Pēteris nevar izrēķināt, un es..."

„Smieklīgi, vai tad tu arī nevari brīdi paciesties rāma? Kas no tevis iznāks? Ko iegribas, to dari. Ne piespiesties, ne savaldīties nevīžo."

„Mums bija norunāts šodien iet pie vecmāmiņas," viņa drusku tiepīgi iebilst.

„Kas gan tu esi par meiteni: tēvs un brālis strādā, māsa slima, bet tev jāskrien pa gaisu!"

Pār Anndārtu izlīst sašutuma viļņi.

„Meitenei jābūt ar jūtīgu sirdi, jāmācās nest upuŗus, aizliegt sevi. Bet es nekad neredzu, ka tu to darītu. Kad es tevi sūtu Maijiņai pakavēt laiku, tu viņu tikai saraudini."

Tā ir: Anndārta ik dienas nosēžas uz slimās māsiņas gultas, lai stāstītu tai pasakas. Bet Maija grib dzirdēt tikai tās, kas jau simtreiz stāstītas. Kad Anndārta mirdzošām acīm uzsāk jaunu, māsa gražīgi vicina rokas un tur ausis ciet. Mūžam viņa grib spēlēt tikai gaŗlaicīgo rič-raču; ja Anndārta atnes spriego cirka spēli, kur dresēts sunītis vienā mirklī var pa kāpnēm uzvest vai padebešos, bet klauni, kazas un cūkas piespiež kūleņot un krist lejup, Maija sapīkusi triec metamos kauliņus pagultē.

„Ar Maiju jau nekad nevar iztikt!" Anndārta pretodamās gandrīz iespiedzas.

„Klusāk!" māte brīdinot norāda uz tēva kabineta durvīm. „Tu vienkārši negribi. Tad ej arī, ja tev tā svilst! Varbūt no mazajām māsiņām man reiz izaugs palīgi. No tevis es nekā vairs negaidu."

Piere zem melnajiem, iesirmajiem matiem mātei viegli piesarkst, viņa spēji novēršas.

Anndārta atstāta viena. Kakls sāpīgi sažņaudzas. Viņa brītiņu uzkavējas, nezinādama ko darīt. Varbūt vajadzētu steigties mātei pakaļ, apsolīties laboties? Bet viņai tikpat nekas neiznāks: par vistiņu un gailīti viņa vairs nevar stāstīt un rič-raču spēlēt ne tik. Visu, tikai ne to! Un viņa kā bēgšus iedrāžas priekšnamā pēc drēbēm.

*

Drusku greizi uzmauktu sarkanu bareti uz brūnajiem pajukušajiem matiem Anndārta kāpa augšā pa kāpnēm, kas veda vecmāmiņas dzīvoklī. Ap lūpām vēl sāpīgi iedrebējās rājiena atcere. Bet sarkani lakotās vecmāmiņas durvis jau viz pretī. Viņa pati tai atveŗ.

„Labi, bērns, ka esi atnākusi. Uzmeklē nu labi žigli manas brilles!" Tie bija vecmāmiņas allažējie apsveikuma vārdi, tāda kā formula, kas atskanēja, mazajiem viesiem pār slieksni kāpjot.

Bet tur jau gulēja brilles — tumšām acīm nesaskatāmas — uz mežģiņu galdautiņa, pa pusei paslēpušās zem rokdarbu kastītes vāka! Tās pašas ielēca Anndārtai acīs, tikko tā iegāja ēdamistabā. Citreiz meklēšana varēja arī ieilgt, drusku apslāpējot lielo ciemošanās prieku. Bet pēc tam jau nāca visi jaukumi, kādu mājā nebija. Piemēram, varēja ar vecmāmiņu spēlēt četrrocīgi militāro maršu. „Brašāk, brašāk! Viens, divi, viens divi!" viņa tad, takti skaitīdama, parasti uzsauca Anndārtai vai Pēterim, kas dimdināja basu. „Neaizmirsti, ka tavās notīs ierakstītas arī bungas un lielie ragi!" Dažreiz viņi visi trīs, vecmāmiņai pavadot, dziedāja senas dziesmas un ziņģes. Vecmāmiņas balss, augsta, lūzena, bet nemaldīgi trauksmīga, kā uz dienvidiem lidojoša dzērve cēlās gaisā, un viņiem bija grūti turēties līdzi. Dziedāt te drīkstēja un smieties, un trakot. Tikai, kad Anndārtai smejoties jau asaras plūda pār vaigiem, vecmāmiņa brīdinot atgādināja padomāt, ka pēc lielas jautrības mēdz nākt rūgta raudāšana. — Skapjos bija uzglabājušās grāmatas par brīnišķīgajiem Gulivera ceļojumiem, par čigānu nolaupītiem bērniem un indiāņu dzīvi — vēl no mātes bērnības dienām. Bet par visām lietām — pie vecmāmiņas kopš diviem mēnešiem dzīvoja Bulbula kungs...

Kad Anndārta bija notiesājusi sesto ābolu pankūku, ko vecmāmiņa tai cēla priekšā kā pašu par sevi saprotamu lietu, — pati lietišķi nodarbodamās ar šuvekli, — pēkšņi atdarījās durvis, un no savas klusās istabas izspurdza Bulbula kungs. Vismaz Anndārtai tā likās, ka viņš kā piepeši pamodies putns izšaujas no krēslainas paceres. Mati kā vienmēr viņam bija drusku uzbužināti, jaunā seja — plata, nerēgulāra, smaidoša. Ieraudzījis Anndārtu, viņš sastinga lidojošā solī, rokas kā priecīgā lūgšanā uz sāniem pacēlis.

„Rau, rau, tu arī esi klāt, un kur tad Pēteris?"

„Rēķina. Bet es atnācu uz izrādi," meitenes balsī ieskanas silta ziņkāre, un viņa jau nevar vairs nosēdēt uz sava krēsla.

„Izrāde?" vecmāmiņa atstumj brilles atpakaļ.

„Jā." Bulbula kungs saka dīvaini rāmi un savaldīgi. „Man ļoti jānožēlo, ka izrāde atļauta vienīgi nepieaugušiem... Varbūt, ka sevišķos apstākļos... izņēmuma kārtā..."

„Nē, nē," vecmāmiņa pasteidzās viņu pārtraukt. „Es mīlu turēties pie priekšrakstiem. Tūlīt nāks Ilze, un mums būs jāpārrunā rītdienas saimniecības darbi..."

*

Bulbula kungs nosēdinājis Anndārtu pie galda, kur deg zeltaina spuldze, un pats apsēžas tai pretī. Drusku izvalbīto acu zalgie skati viņā raugās kā solīdami, mati jautri sagriezušies pūkainās cirtās. Anndārtā ietrīcas smiekli, bet viņa sēž gluži mēma, gaidās un gatavībā ieplētusi acis. Te galda vidū kā triekts nolaižas mazs melni zils rotaļu krauklis. Anndārta nepamana smalko diedziņu Bulbula kunga pirkstos, viņa tikai redz, kā viņš putnu norāj: „Ko tu drāzies kā lode?" pieliec savu lielo ausi pie viņa knābja un saka: „Ak tā, brālīt, tu nāci pavēstīt viesu ierašanos. Labi, labi, atsēdies un atpūties!" Un viņš to uztupina uz savas biezās plaukstas, kur, Anndārtai par lielu brīnumu, krauklis, omulīgi bozdamies, norīkojas. Bet te jau uz baltā galdauta nostājas pāvs košā ratā sagrieztu asti. Pa slideno lampas kupolu kā pa ledu nošļūc āzis robotiem ragiem un, kūleni gaisā pārmetis, uzkrīt virsū ezim, kas apvainots raujas atpakaļ. Krauklis griezīgi ieķērcas, un Bulbula kungs pasteidzas nomierināt satrauktos prātus. „Nu, nu, ezīt, nepukojies, vai nu tūlīt jāraujas kamolā!" Un Anndārta pārsteiguma izbīlī redz, kā šis rotaļu ezis sarauc melno slapjo purnu. Traci noskatīties ieradies arī dzeltens kumeliņš, priekškāju grāciozi pacēlis it kā zemi kārpot. Viņam seko brīnum izteiksmīgi svītrota zebra. Bulbula kungs visus viņus mudina un drošina tuvoties savai kundzei un pavēlniecei Anndārtai. Nedroši pieskārusies pirkstiem, viņa pārliecinās, ka zvēri un putni darināti no koši izkrāsota koka, spalvām, skujām, ka acu vietā tiem stikla pērlītes, — bet īsti viņa tam nenotic. Lūk, zemei pieplakdams, slāj leoparda vijīgais augums, un žirafe, piešķiebusi galvu, žēli raugās, vai nav kāda zaļa lapa ko noraut.

„Anndārtas mājā ir fuksijas un mirtes, bet tās tu liec mierā!" Bulbula kungs pamāca žirafi. „Viņa tev dos smalki sagrieztu zīdpapīru. Ja pierod, tas garšo pēc svaiga siena."

Brīnišķīgs zvēru dārzs, bez sprostiem, krātiņiem un žogiem!

Un beidzot vēl parādās divas šagalīgas dāmiņas, līksmi apbrīnīgām sejām un tik košām drānām, kā saules apspīdētas zīda magones. Anndārtai jau ir pilns klēpis un pilnas rokas šo rotaļlietu, un tagad viņa mēmā sajūsmā raugās, kā Bulbula kungs, aiz smalkiem diedziņiem vilkdams, liek abām svētdieniskām pastaigātājām palocīties, untumaini atmest roku vai nerūpīgi pagriezties, vieglajiem svārkiem noplandot.

Dieniņ, vai tas tiešām viss domāts viņai? Nekad mūžā tai nav bijis tik daudz rotaļlietu un vēl tādas! Viņš tās darinājis savām rokām un iepūtis tām dzīvību.

Anndārta zina: Bulbula kungs ir burvis — to viņa skaidri apzinājās, kad viņš nesen bija atnācis viņu mājā salabot dažas lietas. Visi mēmie priekšmeti tūlīt pat juta viņa tuvumu. Viņš darbojās ar tiem, noslēpumaini murmināmadams, un, kur pieskārās lielā, laipnā roka ar jocīgi atliektiem pirkstgaliem, tur zuda niķi un pretestība. Dīvainākais bija tas, ka viņš tos pazina un saprata, uzminēja viņu slepenās dziņas un kaites, lai gan sastapās ar tiem pirmoreiz. Vecais sienas pulkstenis jau četrus mēnešus aizvien tiepīgi bija stājies, līdz beidzot negāja vairs nemaz. Bulbula kungs atvēra durtiņas, noņēma svārstekli, piespieda kādu neredzamu atsperīti un kā gliemezi no čaulas izvilka gluži kailu mechanismu. Kad viņš to pagrieza, tas sāka uztraukts pukstēt kā sirds, un viņš pētīgi pie tā pielieca savu lielo piltuvveida ausi, tāpat kā nupat, ar koka krauklīti sarunājoties. Un jau pēc piecām minūtēm iekārtais svārsteklis kustējās, sākumā dīvaini ļodzīdamies, bet tad aizvien vienmērīgāk. Pulkstenis bija piecelts no miroņiem! Viņa zinīgās rokas pielabināja arī nelabā apsēsto radio aparātu, kas pēdējās nedēļās bija nešpetni spār-

dījies, plerkšķējis un spiedzis. Tas nomierinājās un atguva tīro skaņu, tikai paretam vēl viegli kā caur zobiem iesvilpjoties. Bet Bulbula kungs mātei teica, ka arī tas neatkārtošoties pārāk bieži. Spuldzēm, kas drebinājās, Bulbula kungs atdeva vienmērīgo spīdēšanu. Un it kā blakus, nejauši un gaŗāmejot viņš bez šiem tiešajiem uzdevumiem paveica vēl pusduci citu: piemēram, durvis, kas spītīgi lēca atpakaļ, atkal cieši un viegli aizdarījās, un aizkars, kuŗš nevērās vaļā, kā senāk gludi slīdēja pa valdziņu, laižot balto dienas gaismu telpā, kas trīs dienas bija drūmusi pustumsā.

Anndārta viņam bija staigājusi pakaļ, un pamazām viņai sāka likties, ka nav lietas, kas pēc Bulbula kunga gribas nepārvēršas.

Vēlāk viņa piedzīvoja vēl jaunu pārsteigumu. Proti, viņam aizejot, tā nopūzdamās stāstīja, ka nākamajā dienā tēvs viņus solījies vizināt jachtā pa Daugavu, bet debesis tik briesmīgi nomākušās, ka diezin vai esot cerības uz labu laiku. Un tad viņš bija durvīs apmeties uz papēža, pievērsis viņai plato, noslēpumaino, smaidošo seju un jautājis: „Vai tu gribi, lai es vēlos, ka rīt spīd saule?" Jautājums reizē bija solījums. Un kad nu tiešām otrā dienā saule mirdzēt mirdzēja, Anndārta klusībā ticēja, ka Bulbula kungs vēlēdamies var uzburt arī varavīksnes, mēnesnīcu, puteņus un krusu...

Viņa pieceļas, un dažs zvēriņš jau izkrīt no viņas prieka uztraukumā drebošajām pārpilnajām rokām. Bulbula kungs tos paceļ, uz ceļgala nometies, un tūlīt atnes ar ēveļu skaidām pildītu papes kasti, kuŗā viss labi iekravājams.

„Tā, tā," stūrī viņš novieto zili mirdzošo krauklīti, „tu esi par visiem vecākais un gudrākais. Tad nu pielūko, lai iekravāšanās Anndārtas atvilktnē notiktu bez starpgadījumiem! Bubināšana, mēreni brīdinājuma rūcieni un ķērcieni ir atļauti, bet pakavus, nagus un ragus lietot strīdu izšķiršanai stingri aizliegts."

Viņš uzliek vāku un droši visu vairākkārt pārtin ar auklu.

Kad nu kastē ieslēgts viss raibais krāšņums, Anndārta brīdi attopas, un šai skaidrajā mirklī viņa dzird, kā pulkstenis ēdamistabā nosit astoņi. Vēls, briesmīgi vēls... Jāsteidzas mājās.

*

Kad viņa beidzot, abām rokām turēdama savu lielo kasti, ienāk bērnistabā, tā sastop tur māti un visus brāļus un māsas. Māte sēž uz Maijas gultas un uzmanīgi sukā viņas vizošos matus. Maija ir vārīga: ja tikai viens no viņas smalkajiem zelta matiņiem aizķeŗas, viņa ceļ nežēlīgu brēku. Mazais brālītis un māsiņa, jau naktskreklos ieģērbti, dīdās uz lielās lāčādas. Puikam rokā sabojāta lokomotīvīte, ko viņš velti pūlas uzgriezt. Pēteris stāv, pie krāsns pieslējies, un tukšu, izdzisušu skatu raugās gaisā: laikam vienmēr vēl domā par neatrisināmo uzdevumu. Tas Anndārtai tā miglaini iešaujas prātā, un tāpat pirmītējais mātes bāriens. Bet viss tas vairs nevar skart laimes pilno sirdi. Izdarīgi viņa novieto savu kasti uz zemā bērnu galdiņa un sāk raisīt vaļā. Tūlīt mazie ir klāt un, pie galda malas turēdamies, ziņkārīgi raugās, kas tur būs iekšā. Pat Pēteris pienāk dažus soļus tuvāk.

„Kas tev tur ir?" nepacietīgi iesaucas Maija, un māte liek galdiņu piebīdīt pavisam klāt viņas gultai.

Sasarkušiem vaigiem Anndārta izceļ laukā žirafi un lelli un, augsti rokā turēdama, liek tām klanīties uz visām pusēm.

„Dod man!" pavēl Maija, straujā nepacietībā atbrīvodamās no rūpīgās mātes rokas, tā ka suka nokrīt zemē. Viņa nostājas uz ceļiem un grib satvert koši tērpto pastaigātājos.

Un mazie bērni sauc tāpat: „Dod, dod!" un abām rokām sāk jaukties pa kasti.

Anndārtai tas nepatīk. Šīs mazās rokas ir varmācīgas un plosīgas, bet viņas jaunie dārgumi tai liekas tauriņu spārnu trausluma.

„Nevar, nevar!" viņa uzsauc mazajiem, noliek žirafi un lelli uz galda un, tos ar vienu roku sargot, ar otru cenšas atvairīt vandalisko uzbrukumu kastei. Pēteris, kā magnēta pievilkts, stāv pie galda un ar skatiem glāsta kumeliņu. Maija sagrābj lelli, brālītis pašreiz rauj pāvam vienu košo spalvu ārā, mazā māsiņa spiež otru lelli pie sirds, tad nomet to zemē, kampj krauklīti...

„Jūs saplēsīsit manas rotaļlietas!" Anndārta uztraukta iekliedzas.

„Tavas? Vai tad tās visas pieder tev?" Maija kā izsmieklā sauc.

„Jā. Bulbula kungs man tās iedāvināja," viņa saka lepni un auksti un taisās visu kravāt atpakaļ kastē.

„Un es visu laiku rēķināju un man nebūs nekā!" aizvainots iesaucas Pēteris.

„Ļauj taču apskatīties!" saka māte Anndārtai. „Cik jauki darināti! Rāmāk, uzmanīgāk, bērni, ka jums nesaplīst!"

Bet kas tik viegli savaldīs alkatīgās, mazās rokas!

„Man pienākas, es esmu slima!" raudulīgi spiedz Maija. „Lielām meitenēm, kas iet skolā, lelles nav vajadzīgas!"

Bet šie vārdi satriec Anndārtu. Lūk, viņai tas dots, bet citi tūlīt atņems.

Pēteris, drusku atkāpies, domīgi pētī zebru, rokā grozīdams. Knaukt! jau mazā brālīša stingrajā kampienā nolūst viens no robotajiem āža ragiem. Ezis, māsiņas rauts, pārveļas pār kastes malu.

Anndārta vairs nevar nociesties. Viņa atvelk galdu no Maijas gultas, izrauj bērniem mantiņas no rokām, satraukta sagrūž tās atpakaļ ēveļu skaidās — krauklītis apsviežas augšpēdu un paliek ar galvu uz leju kastē gulam. Tad viņa liek vāku virsū un drebošām rokām pārsien kasti.

„Un tā esot lielā, labā māsa," pārmet māte.

Bet Anndārta, nu visu paglābusi, apsēžas uz ķeblīša, kasti abām rokām cieši aptverdama, un, ne vārda nebilstot, raugās stingi un draudīgi kā pūce susuriņu barā.

Te viņai iešaujas laba doma galvā. Viņa uzkāpj uz krēsla, no turienes uz augstās gultas atzveltnes un, pārdroši balansēdama, izstiepjas un uzbīda dārgo kasti uz mazajiem neaizsniedzamās skapjaugšas...

Beidzot visas klaigas aprimušas, uguns nodzēsta, un bērnistabā dzirdami tikai rāmi, vienmērīgi elpas vilcieni. Bet Anndārta nevar aizmigt. Tumsā viņa bažīgi ar sirdi un acīm meklē augstumā paglābto kasti ar brīnišķīgo saturu. Negantnieki, saņurdzījuši, aplauzuši viņas dārgumus! Diezin, vai āzītim ragu varēs pielīmēt un pāvam iestiprināt astē izrauto spalvu?

Te cauri klusumam atskan kā vaids: „Neizrēķināju!"

Tātad arī vēl citas bēdas smeldz šai istabā.

„Varbūt rīt no rīta varēsi," viņa mēģina mierināt. „Zini ko: pēc stundām es zvērus sakārtošu; ieslēgsimies kādā istabā, un tu visus varēsi aplūkot, cik vien gribēsi..." Šis solījums iet mierinājumam līdz.

Visi Balbula kunga zvēri un lelles atnāk pie Anndārtas sapnī. Bet kādi viņi izskatās? Tos grūti pazīt. Liekas, it kā viņi būtu lietū mirkuši, vējā plūkāti, saulē balojuši — krāsa tiem nomazgāta, palsi un izpūruši tie gul viņas rokās. Viss košums apdzisis, grūti pat ticēt, ka tas kādreiz bijis.

Ar sāpēm sirdī Anndārta pamostas. Ir rīts, un viņa tūlīt atplaukst, zinādama, ka tas bijis tikai ļauns sapnis. Jā, vakardiena gan nobeidzās ar strīdiņu, bet tūlīt viņa rausīsies ārā no gultas, mazgāsies, skries uz skolu, smiesies un trieks ar klases biedrenēm. Kur tad Pēteris? — Viņš sēž gultas stūrī ierāvies, segā satinies, drusku trīc un domā...

„Mudīgāk!" viņa sauc, „mēs nokavēsimies!"

Mīļais Dievs, vajadzētu taču viņu kaut kā uzjautrināt, iedvēst viņam sparu! Veiklām basām kājām viņa atkal kāpelē pa gultas atzveltni, sakampj kasti aiz stūŗa, pievelk sev tuvāk, sāk raisīt auklu vaļā. Pirmais, uz ko roka atduŗas, ir zilais krauklītis — prātīgākais no visiem. Cels to pašu laukā! Atsperīgi viņa nolec uz grīdsegas un sniedz Pēterim putnu pretī: „Ņem, ņem to pavisam, tas tev nesīs laimi! Ieliec skolas somā un negudro vairs!"

Skolā viņa visām savām draudzenēm stāsta par necerot iegūtajām mantiņām. Tik gudri, piemīlīgi zvēri, košas, skaistas

ALFRĒDS LIEPA

Cīnītāja lepnums

Vingras rokas šķēpus cilā.
Dzeguze, klau, dzimtā silā
Skan kā modinātājs zvans:
Mosties, arāj, mosti, gans,
dzimtā zeme lepna!

Lai cik naidnieks ļauns un slepens,
darbs ir manas tautas lepnums,
ko nekad tam neuzveikt.
Pēdējo būs šķēpiem teikt,
saulei durvis veŗot.

Nodreb roka, šķēpu tveŗot,
nedreb līksmes kausu dzeŗot.
Tēvu zemei dziesmu dzied;
Sarkanbaltas rozes zied
manas mīļās dārzā.

Redzu tevi, mana mazā,
pilnu klēpi ziediem rasā.
Kam steidz vainagu tu vīt?
Nepārnākt vēl manim rīt
slavas vainagotam.

— Latvju slavai, manam godam, —
ļaunā ienaidnieka sodam
zobens man ap sāniem jozts.
Nenoraisīt viņu nost
klusām mīlas sērām.

Vienas sāpes visi dzērām.
Dzīvi iegūt — šķēpu tvērām;
— tēvzemei un brīvībai.
Saules mūžu mirdzēt tai
slavas vainagotai.

leļļu meitenes! — Kas tad tev tās deva? — Bulbula kungs, ai, jūs nezināt: viņš prot visu, var visu. Viņam ir daudz darīšanu, tāpēc neklājas tam plīties virsū un lūgt padarīt šo vai to. Bet viņš pats dara un dāvā, negaidot, pilnām rokām, pat saņemt visu nevar.

Kamēr viņa ir kopā ar citām meitenēm, tā smejas, čalo un tīri vai lidinās pa gaisu. Arī ģeografijas stunda paiet laimīgi. Viņa nepagūst iemācīties kalnus, jo karte aiz pārskatīšanās aiznesta citā klasē, bet skolotāja šodien visu stundu rāda uz ekrāna bildes — Alaukstu, Inesi, Burtnieku... Tumsā var arī drusku sačukstēties, bilžu aparāts degdams omulīgi dīc. Bet ko skolotāja stāsta, to gan viņa dzird tikai pa ausu galam, jo domās ir mājās pie savām mantiņām.

Starpbrīdī viņa uzduras Pēterim. „Trīs minūtēs!" čukst viņa lūpas, un acis staro. Viņš atšķir burtnīcu un rāda viņai, kur nupat pēdējā brīdī ierakstījis uzdevuma atrisinājumu. Noticis, kā viņa vēlējusi Pēterim — krauklītis nesis laimi — ne par velti tas ir Bulbula kunga darināts. Ko vēlas, tas piepildās!

Barā ar meitenēm no stundām nākdama, viņa visu laiku ir jautra, bet tad biedrenes cita pēc citas atvadās, un viņa domīgi iet uz tuvāko piestātni, lai ceļu turpinātu tramvajā. Mājās droši vien atkal būs dzirdami drūmie vārdi par „lielo māsu", kas nav tāda, kādai tai vajadzētu būt. Pēteris nu gan viņai ir draugs, bet tas jau nepieder pie mazajiem. Viņa domās redz mātes tumšās acis uz sevi vērstas: „No tevis es nekā nevaru sagaidīt. Varbūt mazās māsiņas man izaugs par palīgiem."

Dievs, ko lai es daru? Anndārta domā. Viņas dejojošais solis kļuvis gauss, skati vairs vīzīgi nešaudās pa labi un kreisi, mugursomas vaļā palaistā siksna, kas nupat vēl nerūpīgi šūpojās, slābani nokarājusies uz zemi. Krūtīs iegulies smags, karsts akmens.

— Kā būtu, ja es kasti atdāvinātu bērniem? — Doma izlec pēkšņi kā zivtiņa no melna atvara. — Visu kasti? Jā, visu, lai ņem un dala, ko katrs grib! Arī lelles — kuru drānas mirdz kā saules apspīdētas zīda magones. Lelles taču tikai divas — viena Maijai, otra Ievai. — Anndārta nopūšas. Tramvajs vēl vienmēr nenāk. Saprotams, viņa varētu arī lelles paturēt sev un šiem atdot visus zvērus. Nu, āža viņai būtu vismazāk žēl! Viens rags tam tik un tā jau nolauzts. Tāpat pāvu ar izplūkāto asti varētu dot mazajam brālim. Pats vainīgs — kam plēš mantiņas? No zebras un kumeliņa grūti šķirties, bet tie katrā ziņā jādod Pēterim: viņš vakar pat savā nelaimē tos tik mīlīgi aplūkoja. Kā tad vēl nebūs šodien, kur rēķins atrisināts! Bet Maija nekad neapmierināsies ar ezi, pat ne ar leopardu, tos varētu dot tikai piedevām. Viņai vajadzīga lelle.

Anndārta sēž tramvajā. Kāju purni nemierīgi švīkā grīdu. Mugursomu viņa tur tikai uz viena pleca, vaļējo siksnu roka nemierīgi velk un stiepj atpakaļ. Viņai jādomā bez mitas.

— Es atdošu lelles. Lai ņem Maija! Atdošu viņām visu! Bulbula kungs smiesies un sitīs man uz pleca. „To tu izdarīji pavisam varonīgi!" viņš teiks. „Cilvēka sirds nav pulkstenis, ko var uzvilkt, bet tā pukst brīvībā." Tā viņš torelz bija murminājis, labodams sabojāto mechanismu. — Pa stiklu viņa pie debesīm redz lielu gabalainu mākoni. Tas aizpeldējis saulei priekšā. Bet tā to no apakšas zeltī kā gaismas kalnu. Anndārtai kļūst brīnum viegli — dziedāt, kliegt un gavilēt gribētos! „Vai tad tu tiešām nevari mierīgāk sēdēt!" dusmojas viņai līdzās sēdošā elegantā dāma, kuras zeķei jau otrreiz pieskāries Anndārtas nemierīgās kājas purns. „Atvainojiet!" viņa notrūkstas un tūlīt ierauga, ka nupat pabrauc gaŗām savai pieturas vietai.

Nākamajā piestātnē viņa izlec ārā un skriešus dodas atpakaļ. Cik brīnumaini ir tā joņot — viņa ir putns, kas laižas uz zeltīto gaismas kalnu tur augstumā. „Lelles, putnus, zvērus — visus, visus tos jūs dabūsit!"

Viņa nepagūst novilkt mēteli, noņemt sarkano bareti — ar visām drēbēm ieskrien pie Maijas. Steigā tā nomet mugursomu uz galda, kāpj augšā, sniedzas pēc kastes. Brālītis un māsiņa kā uzburti ir klāt. „Zvēri, zvēri!" viņi kliedz. Steigā Anndārta nevar atraisīt samudžināto auklu, paņem grieznītes un pārgriež mezglus. Durvīs stāv māte: „Kas tad nu?"

Anndārta briesmīgi steidzas. Kaut tikai māte nesāktu rāties un nenosauktu viņu par „lielo meitu, no kuŗas nekas nav gaidāms"! Satraukumā drebošiem pirkstiem Anndārta norauj vāku, liek abu mazo priecīgajās rokās žirafi, pāvu, āzi, ezīti... Tur ir arī visi pārējie zvēri un lelles. Noplukuši? Nē, sapnis ir melojis. Viņi mirdz dzīvībā un krāšņumā. Tādi, kādus viņa tos šai brīdī redz, tie nekad neizbalos, vienalga, ko neprātīgās roķeles ar tiem darītu.

Viņa uzmet tik vienu skatu gultā sēdošajai Maijai, bet redz to visasākā skaidrībā: vaskainie mati, baltais tērps dzidrām ēnām krokās, smaļkā, šai mirklī drusku saviebtā sejiņa. Dievs, ka viņa pēdējā brīdī tikai nesāk pavēlēt, nepasaka ko saltu, izsmiekla pilnu, lai nepārlūst laipa, pa kuŗu Anndārta traucas viņai pretī pāri aizai. Šai mirklī viņa atceras, ka Bulbula kungs Maiju zobgalīgi nosaucis par „princesi uz zirņa", bet kas viņai tagad gar to daļas! Pukstošu sirdi, kā skrējējs pie gala mērķa, viņa drāžas klāt pie Maijas gultiņas ar krāšņāko lelli un leopardu rokā: „Ņem!" strauji un karsti apkampj viņas trauslos plecus un pieglauž vaigu zīdaini vizošajiem māsas matiem.

Ilustrējis A. Krūka.

FRIDRICHS GULBIS

Vairogs

Bērzi un kļavi kad nolīkst un raud,
Zeme dveš vaidpilnu pūtu, —
Vai tu tik sirdi kā vairogu jaud,
Atvairīt nedienu grūtu?

Vairāk tev nava... Tu saraujies kluss.
Kas vēl būt varētu vairāk?
Vai kāds vēl dzimtenes klajumus
Mīlēt par tevi spēj kairāk?

Mīlēdams dzimteni, ķīlā tu liec
Mazo un degošo sirdi,
Bet kādā augstienē pacelts tu tiec,
Kad to, tik alkainu, dzirdi.

Nolīkst bērzi un kļavi un vaid,
Saule brien miglājā sūrā.
Tu savas ilgas un cerības laid
Bezgalē lielā kā jūŗā.

Vairoga cita tev nava kā sirds —
Sirds, kas ir rūdīta liesmās.
Un tu eji, un acis tev mirdz —
Sirds tevi pasargūs briesmās.

Ar laivu

DARBA DIENESTA ATMIŅAS

„Neaizmirsti nu dzimteni!" bija pēdējais, ko man teica, kad gaŗais vilciena sastāvs, pilns trokšņojošu puišu, sāka palēnām kustēties. Roku spiedieni. Pavadītājos uzziedēja balti mutauti. Uz vienu gadu tēicām ardievas sirmajai Jelgavai, lai skatītu mums vēl nepazīstamo zemi — Vāciju. Vilciens īsu brīdi skrēja caur pavasaŗa dūmakas klāto Zemgali, tad bijām pāri Latvijas robežai.

Tā sākās mūsu darba dienesta gaitas.

Otrā dienā braucam cauri Austrumprūsijas laukiem. Puiši dzīvi čalo. Mūsu nodaļā izveidojusies sava sabiedrība: aiz acenēm paslēpies lauksaimniecības students Juris klusi un kritiski vēro gaŗām slīdošās ainas, nelabojamais ģeografs — skolnieks Valdis, mūžīgi jautrais montieris Albis un es — nenogurdināms jaunumu alcējs. Mēs esam pie vagona logiem. Citi puiši izveidojuši savu kori; nelabojamie kāršu spēlmaņi dauza manas ceļa somas vāku; pārējie debatē par politiku, lauksaimniecību un diezin vēl ko. Pagaidām neredzam nekā jauna — sniegs kūst, svilpē strazdi, kliedz ķīvītes, dzied cīruļi tāpat kā pie mums pavasaŗos. Īpatnējas daudzās alejas, bērzu un vītolu rindas, kas sadala lauku plašumu četrstūŗos.

Pašā pusnaktī nokļūstam kādā ciemā Austrumprūsijā, kas kādu laiku būs mūsu nometne.

„Uzņem mūs pavisam neviesmīlīgi," stāsta man ģeografs, iznākdams no mazgājamās telpas: „Nosalušus jau tā gluži zilus iebāza auksta ūdeņs traukā."

Sajemam pirmo mums nepiederošo apģērba gabalu — vingrojamo tērpu. Ģeografam atkal nelaimējas — viņa tērpam ir bikses, kas sniedzas līdz krūtīm, un jaku mums tikai ar lielām pūlēm izdodas pārspīlēt pāri pleciem. Ar manu tērpu ir otrādi: bikses līdz ceļgaliem un jaka pāri ceļiem. Tas viss mežonīgā tempa ietekmē. Sabeŗam ogles krāsnī un noguruši kā vilki iekrītam neierastajās gultās. Pa miegam var just, kā sals kniebj kāju pirkstos. Sa-

sedz kājas — sāk nejauki salt pleci. Miegs nāk. Ja kāds vēl iedomājas filozofēt, tad to nomierina apziņa, ka iesākums arvien ir grūts.

Līdz otram rītam ar mums nekas ļauns nebija noticis — jūtamies jautrāki un kustīgāki nekā jebkad. Nosalis nav neviens. Sākas pirmie dienesta pienākumi. Mācāmies taisīt kārtīgi savas guļas vietas, no kurām puse atrodas mazliet augstāk virs grīdas nekā parasti. Garāko ceļa gabalu dažs labs pirmajā rītā tomēr veicis ātrāk nekā tas, kas gulējis apakšējā stāvā, pilnīgi atmozdamies tikai četrrāpus uz grīdas. Arī istabas un putekļu slaucīšana ietilpst pirmajās dienesta gaitās.

„Visi slaveni vīri sākuši no paša gala," mierina mūs students. Mazliet neierastas gan šīs vienkāršās izdarības liekas. Ar labu padomu neviens neskopojas. Lieta drīz vien veicas.

Pamazām dienesta gaita sāks iet savus stingri noteiktos ceļus. Sajemam formas tērpus, ar kuriem vairāk lepojamies nekā karaļi ar savām mantijām.

„Ek, dabūtu tagad atļauju, tūlīt brauktu uz māju padižoties savas mātes un meitenes priekšā," filozofē Albis. Liekas, katram lāda vēlēšanās.

Sākas ierindas mācības, kam no mūsu nedisciplīnētā pūļa jāizveido pieklājīga vienība. Pēcpusdienas teorētiskajās apmācībās rūpējas, lai mēs iegūtu pārskatu par darba dienesta attīstību un jauno Vācijas valsti.

Pēc viena mēneša mūsu priekiem Austrumprūsijā pienāk beigas. Skanot dziesmai, kas tagad kautcik izklausās pēc dziesmas, dodamies ceļā uz mūsu īsto nometni. Lielākā daļa puišu piedzīvo garāko ceļojumu savā mūžā — no Austrumprūsijas līdz Brēmenes apkārtnei. Garām braucot, dabūjam pamest acis uz slaveno senas varonības un teiksmu apdvēsto Marienburgu. Dzelzceļš ved garām viduslaikos celtai un tagad restaurētai ordeņa pilij. Pils ar visiem saviem torņiem, tornīšiem, vaļņiem un korpusiem paveras mūsu skatam. Ir jau satumsis, un pelēkajā krēslā redzamas tikai galvenās kontūras. Uz tiltu pusi stiepjas vaļņi ar robotiem sargu torņiem, kas paceļas pret debesīm kā teiksmainu pūķu mutes. Milzīgi platā Vislas straume veļ tumšus viļņus. Tad varenie tilti, ko poļu armija atkāpjoties saspridzinājusi. Vācu sapieri tos atjaunojuši satiksmei divās dienās. Šeit vācu varoņgars un technika runā spilgtu valodu. Dažās stundās izskrejam cauri Berlīnei, vairāk nekā neredzēdami kā nejauku sliežu mudžekli, zilu lielpilsētas dūmaku un daudzus fabriku skursteņus. Atmiņā palikuši vecie, stāvie, kaļķotie nami, kam blakus rūpnīcu celtņi snaika savus knābjus pretim debesīm. Īsti berlīnisks ir vienīgi divstāvu „buss" un pazemes vilciens. Īstos Berlīnes brīnumus skatīju tikai krietni vēlāk, braucot atvaļinājumā.

Trešās dienas vakarā esam mūsu īstajā nometnē.

Te īstī dabūjam iepazīties ar nometnes disciplīnu. Ja vecajā nometnē mums bija jāskrien kā zaķiem, tad šeit kustībai jānotiek zibens ātrumā. Esam vienā istabā kopā 8 latviešu un 8 vācu biedri. Satikšana tāda, it kā mēs jau 100 gadu būtu dzīvojuši kopā. Mēs varbūt esam mazliet vecāki un resnāki, tādēļ pie mežonīgā tempa grūtāk pierast. No gultas vācu puikas izlec lodes ātrumā — nemaz neredzi, kā tas notiek. Ja vadītājs kādu sauc, noput tikai smiltis, apstāšanās vietā izsitas putekļu mākonītis, noklaudz papēži, un redzi, ka vīrs jau stāv kā sālsstabs. Viss pārējais norisinās neredzamā ātrumā. Vads pazūd kā purvā. Nupat nupat stāvēja puiši glītās rindās, bet tagad vairs nav nekā; tikai pār tukšo klajumu nedzirdamas put smiltis. Kas to nav redzējis, nekā nevar iedomāties. Pāris nedēļu vēlāk mēs skrejam vēl ātrāk. Pēc pirmā pusgada, kad atļauts arī soļot, temps un zibenīgā reaģēšana jau bija pārgājuši asinīs.

Mūsu dienas gaitas šādas:

Agrā rītā atskan dežūrējošā vadītāja nepatīkamā svilpe. Kā no gultas sprukuši, ar miegu acīs, apraujam treniņa tērpu un nesukātiem matiem, pilni nakts siltuma skrienam pāris kilometru, kamēr rīta salna sāk kost pirkstos. Tumsā gadās, ka pāris puiši saskrien kopā trakā ātrumā, ka zaļas dzirksteles vien nošķīst. Tomēr par spīti visam, rīta sports ir viena no jaukākajām izdarībām darba dienestā.

„Kad privātajā dzīvē staigāju samiegojies līdz pusdienlaikam, tad šeit 15 minūtēs esi kā no jauna piedzimis," priecājas Albis, kam šī izdarība sevišķi patīk.

Mazgāšanai, gultu taisīšanai vajag tik maz laika, ka tās lietas tiešām jāprot, lai tiktu ar visu galā. Apģērbšanās ir tāda lieta, ko laika aplēsumos tās īsuma dēļ nemaz neskaita. Viens lēciens biksēs, otrs zābakos, svārki plecos. Cik ātri sacīts, tikpat ātri darīts.

Brokastis. Rīta apskate ar karoga uzvilkšanu, un vadi soļo uz darbu. Tagad dziedam kā jauni dievi. Plašā apkārtnē zemnieki rītos ir nedomā vairs gulēt, kad laižam savas bazūnes vaļā.

Darbs, ko pārtrauc otrās brokastis un vingrošana, lai izstaipītu arī tos muskuļus, kurus parasti nenodarbina, turpinās līdz pusdienlaikam. Rāmāks cilvēks tai laikā, ko izlietojam gājienam uz nometni darba putekļu noskalošanai un pusdienošanai, netiktu ne pusceļā. Viņš ierastos nometnē tikai tad, kad mēs baudām savu pelnīto pēcpusdienas atpūtu.

Pēc pusdienas sākas ierindas mācības. Tām seko politiskās stundas, sports vai dziedāšana. Katru dienu viens vads paliek nometnē un noņemas visu dienu ar šīm nodarbībām. Kad kļūst par karstu, skrienam uz tuvējo Vezeru peldēties.

Visas izdarības nav nekāda joka lieta. Ja kaut kas nebūs tā, kā nākas — gulēsi smiltīs un pārdomāsi, cik jauki bija tais laikos, kad nebija vēl izgudrots darba dienests. Tādēļ arī cenšamies, lai viss noritētu, kā nākas. Piemēram, es pats. Laikam zemes griešanās dēļ ierindā arvienu sveros uz kreiso pusi. Grupas vadītājs mani loka un staipa, un es cenšos izlabot savu slīpo stāju. Stundas beigās es jau stāvu gandrīz tikpat slīpi uz otru pusi.

Mans biedrs students sastādījis darba dienesta nepatīkamo lietu sarakstu. Pats viņš to titulē par reformu priekšlikumu darba dienestam. Tanī ietilpst tikai trīs nepatīkamas lietas: dežūrējošā vadītāja svilpe, kartupeļu mizošana un „Jāzeps". Vadītāja svilpe pati par sevi nav nekas briesmīgs, pilnīgi atgādina pārmijnieka stabuli, vismaz skaņas ziņā. Nelaime tikai tā, ka viņa skan arvienu nevietā — vai nu pašā saldākā miegā, vai tad, kad nodarbības kļūst interesantas. Ja tā atskan — visiem jāpārtrauc kustības — stāvi kā sālsstabs, kaut no debesīm nāktu pērkoni un zibeņi, un gaidi, ko teiks vadītājs. Tas parasti nesaka neko patīkamu. Viņš katēgoriski pieprasa tik daudz nesvilpēt, vismaz no rītiem ne — lai jau puiši pagulas.

Kartupeļu mizošana jau pati par sevi ir nepatīkama nodarbošanās. Ar to noņemas parasti tie, kas kaut kādā veidā nozieguši pret nometnes noteikumiem. Tai parasti tad seko vēl lielākas nepatiksmes. Kartupeļu mizošanai jānoorganizē „nāves bataljons".

Visnepatīkamākā lieta jau ir un paliek „Jāzeps". Vācu biedri viņu sauc par „Gotfrīdu". Tas ir tāds puisis grupā, kam parasti aizķeras kāja. Ja grupu svelpj laukā, viņš nekad neiznāk laikā. Visai grupai jāskrien trīs reizes ārā un iekšā, kamēr arī viņš atjēdzas, ka laiks apskatīties, vai ārā spīd saule, vai līst lietus. Ierindas mācībās pēc komandas „uz labo!" viņš griežas piecreiz uz vienu un divreiz uz otru pusi un beigās nemaz nevar nostāvēt uz vietas. Pāris puišiem viņam vismaz divreiz dienā jāskaidro, kura ir labā un kura kreisā kāja. Gadās, ka visa grupa aizsoļo vienā virzienā, bet „Jāzeps" kā imperātors aiziet pavisam citus ceļus. Vislielākos grūtumus viņam sagādā izdarības ar lāpstu, vienalga vai tā jāliek uz pleca, vai jāņem nost — nekādā gadījumā viņš neizdara to, kā vajag.

Mans biedrs ilgi domā, ko lai dara ar šo nepatīkamo eksemplāru. Pa to laiku visi „Jāzepi" pazuduši.

Nometnes dzīvē gadās vēl speciālas izdarības, ar ko nenodarbojas katru dienu. Piemēram, dažādās apskates sākas kā parasts pēc vadītāja svilpiena: „45 minūtēs izejas svārku apskate." Katrs grābj savus izejas svārkus, sukas, dauzāmo un skrien svaigā gaisā pārmācīt nelietīgo drēbes gabalu. Tas cītīgi tos trin ar suku, dauza un staipa, kamēr izejas svārkos nav neviena puteklīša, neviena netīruma kriksīša vīlē. Tomēr drēbju meistars izdauza no vistīrākajiem svārkiem tādus putekļu mākoņus, ka bēdas skatīties. Nelaime, ka mums visādu mantiņu daudz par daudz. Un kā nu ne — darba uzvalks, izejas tērps, mētelis, vingrojamais tērps, visādi krekli un puloveri, zābaki un kurpes, cepures un visādas sīkas padarīšanas, kam nav nemaz gala.

Vispār nometnē valda necilvēcīga tīrība. Vakarā zābakiem jāspīd kā spogulim, starp zoļu naglām nedrīkst būt neviena smilšu graudiņa — citādi otrā dienā kartupeļu mizošana vai citas kādas nepatiksmes. Istabā jābūt tādai tīrībai, ka dežūrantam nav jābaidās, ka vadītāja pirksts, vilkts pa netīro vietu un pēc tam pa viņa vaigu, atstās pelēku svītru. Pasaule par sevi ir katram piederošais skapis. Tādā skapī tāpat jābūt neiedomājamai kārtībai. Mantiņas jānovieto stingri noteiktās vietās. Tavs dvielis nedrīkst karāties ne centimetru augstāk vai zemāk kā tava biedra dvielis; tavai sukai jābūt uz mata tai pašā vietā kur pārējiem. Vienīgā laime, ka tavas meitenes fotografija pie skapja durvīm var būt savādāka nekā pārējiem.

Lāpīšanas stundas vairāk domātas, lai mēs kaut ko iemācītos darīt tad, kad nekā nav ko darīt.

Sestdienas tīrīšana nozīmē ūdens plūdus. Viss tiek berzts un mazgāts — sākot no grīdām līdz skapju virsām. Paši pēc tam izskatāmies pēc zvejniekiem.

Pārgājiens. Pavisam mistiska lieta. Tu iesaiņo visas savas mantiņas mugursomā. Ja tā izrādās par vieglu, jāiebeŗ bikšu stilbā dažu kilogrami smilšu. Siksno visu ēzeļa nastu mugurā un taisies uz gājienu nezināmā virzienā. Tas parasti notiek nakti pa laukiem un mežiem. Beigās, kad nav vairs skaidrs, kur tu īsti atrodies, par lielu prieku izrādās, ka klāt atkal nometne un siltā gulta.

Dienas aizrit. Katra nes mums kaut ko jaunu. Dienests kļuvis interesants. Vadītāji rūpējas, lai interesantais mainītos ar praktisko. Grupas istabas kļuvušas par mazu pasaulīti ar saviem priekiem un bēdām. Arī tie ir kopēji. Nezinu, vai es kaut kur būtu redzējis sirsnīgāku biedriskumu, palīdzību grūtā brīdī nekā vienas istabas biedru starpā.

Mums ir vienas rūpes — lai mūsu istaba būtu spožākā visā nometnē. Tā domā katra istaba. Vadītāji priecājas par mums.

Sestdienu un svētdienu atvaļinājumos iepazīstamies ar apkārtnes ļaudīm un to dzīvi. Esam bijuši izbraukumos sirmajā Hanzas pil-

sētā Brēmenē un priecājušies par tās senlaicīgo un moderno greznumu. Mūsu soļi ir skanējuši vairākas dienas lielajā ostas pilsētā Hamburgā. Teuteburgas meži un Detmoldas apkārtnes kalnāji vēl glabā latviešu darba vīru dziesmu atbalsis. Hermaņa piemineklis ar savu pacelto zobenu ir sveicinājis arī mūs. Mūsu acis ir pārskatījušas Berlīni no radio torņa smailes. Citi mūsu biedri ir vērojuši vācu tautas dzīvi Šlēzvigā un trauksmainajās Ziemeļjūras salās. Zinām, kā strādā un cīnās vācu tauta. Darba vīru lāpsta ir gājusi no rokas rokā darbā par labāku nākotni.

Dzimtene sauc mūs atkal. Tās sauciens stāv pāri visam. Pelēkajā karavīra tērpā stāv bijušie darba vīri plecu pie pleca. Darba dienestā mantotais biedriskums silda viņus šais aukstajās un grūtajās dienās. Saites, kas viņus vienoja darba dienestā, nav zudušas. Tās kļūst arvienu ciešākas, apzinoties, ka tikai vienībā ir spēks. Vienotie ieroči runā savu valodu, skaidru un vienkāršu kā dzīve un cīņa.

Mēs ar ģeografu sēžam bunkurā „Nenāc par tuvu". „Jauki bija tais laikos, kad bijām vēl darba dienestā," viņš saka un atbīda bruņu cepuri pakausī.

Es paloku galvu.

LJO DARBS UN CENTIENI

PIRMĀ VADĪTĀJU DARBA SANĀKSME

LATVIEŠU meitenes!

Pie mūsu robežām dunot lielgabaliem, dzimst Meiteņu apvienība pie LJO. Tēviem, brāļiem un draugiem ejot karā, aicinām jūs stāties mūsu rindās. Mums lieli nodomi: gribam audzināt kopības garu, izveidot meiteņu stāju, rast veiklību darbā, nodarboties ar mūziku, dzeju, rokdarbiem, sportu, kopt sirsnīgu sadzīvi un darīt vēl daudz patīkamu un derīgu lietu, bet pašreiz kara laiks, tādēļ vissvarīgākais — darbs karavīru labā: darbs frontes cīnītāju, ievainoto un karavīru ģimeņu labā. Un īstenībā tai darbā jau viss tas ir ietverts: kopības gars pats radies darbā, arī stāja, jo to prasa latviešu meiteņu gods; būs ir dziesma, ir dzeja, tikai ne sev vien, bet karavīriem. Tēvuzemes mīlestību mēs ar darbiem rādīsim.

Meiteņu apvienības vienības dibināsies, kur iespējams, skolās un lielākos uzņēmumos, bet būs arī ārpusskolas vienības. Uzņems latviešu tautības meitenes no 10—21 gadam, sadalot tās pēc vecuma trīs grupās. Pieteikties var katru dienu Rīgas pilsētas LJO stābā, Peldu ielā 15—1, no plkst. 10.00—18.00. Tuvākas ziņas organizācijas stābā, Ād. Hitlera ielā 34-36 — 10, pirmdienās, trešdienās, ceturtdienās un sestdienās no plkst. 9.00—16.00, otrdienās un piektdienās no 16.00—18.00. Tālr. 91874 un uz laukiem vietējos stābos.

Rūta Grīna,
kult. noz. vadītāja

13. februārī pirmajā darba sanāksmē pulcējās mūsu organizācijas apriņķu vadītāji ar palīgiem, vienību priekšnieki, stāba vadītāji darbinieki un meiteņu vadītājas. Sanāksmē ieradās arī iekšlietu ģenerāldirektors ģen. Dankers, izglītības un kultūras ģenerāldirektors prof. Dr. M. Prīmanis, Obergebietsführer's Līrs (Lüer)u.c. Sanāksmi ievadot, plašāku runu teica organizācijas stāba šefa a. i. E. Rullis. Viņš norādīja uz nelabvēlīgajiem apstākļiem, kas ietekmē mūsu jaunatnes dzīvi un audzināšanu. LJO grib apvienot visu jaunatni un audzināt to savai tautai, dzimtajai zemei un latviskai kultūrai. Nepamatoti ir dažu aizspriedumi, it kā LJO esot HJ sastāvdaļa. Mūsu jaunatnes organizācija ir pilnīgi patstāvīga, un ārējās sanāksmēs mūsu nacionālais karogs brīvi plīvo pārējo Eiropas suverēno tautu karogu vidū. Organizācija sagaida savā darbā vecāku, audzinātāju un visas tautas atsaucību un atzinību, vadot jaunatni ar sauksmi „Tēvzemei un brīvībai".

Pēc tam sanāksmes dalībniekus uzrunāja iekšlietu ģenerāldirektors ģen. Dankers. Viņš apsveica mūsu jaunatnes vadītājus un izteica savu prieku par organizācijas līdzšinējiem panākumiem. Norādījis uz nepieciešamību attīstīt jaunatnē tēvzemes mīlestības jūtas, ģenerāldirektors deklarēja, ka mūsu zemes pašpārvalde atbalstīs Latvju jaunatnes organizāciju tās pasākumos un darbā.

Prof. Prīmanis savā runā starp citu teica: „Latvju jaunatnes organizācijas vadītājiem uzticēti ļoti svarīgi un atbildīgi uzdevumi — rūpēties par mūsu jaunatni, t. i. par mūsu tautas nākotni. Apsveicot jūs visus, kas nākuši ar labu gribu un apņemšanos ziedot šim darbam visas savas spējas, pateicos par laipno ielūgumu un izdevīgo gadījumu šeit vērot, ko esat jau darījuši un ko cerat darīt. Atļaujiet arī man teikt dažus vārdus.

Arī mans uzdevums ir rūpēties par mūsu jaunatni, un viens ir skaidrs: visiem, kas kādu darbu grib ar panākumiem veikt, nepieciešama saskaņota un kopēja rīcība. Visi pārpratumi, spēka skaldīšana jānovērš; savā starpā, neizpaužot uz ārpusi, jānoskaidro domstarpības, darbības apjomu jautājumi, sargot vārīgo un jutīgo jaunatni no ieraušanas vadītāju cilvēku kompetenču un pretišķību cīņās. Tikai vienots darbs var mums garantēt vēlamos un nepieciešamos panākumus.

Nevar būt divu domu, ka jaunatnes audzināšanas jautājums ir viens no svarīgākajiem tautu un valstu dzīvē. Tas ir svarīgs ne tikai miera laikos, bet nesamērīgi svarīgāks un daudz grūtāks tieši kara laikā un arī vēl daudz gadu pēc kara, pārejot uz normālu dzīvi. Ir veca atziņa, ka karš cilvēku nedara labāku un sevišķi bojā jaunatni. Tādēļ arī, vērojot mūsu jaunatnes gaitas ārpus skolas, es un mani tuvākie līdzdarbinieki ierosinājām jautājumu, kā pasargāt mūsu jaunatni no kara laika nelabvēlīgajām ietekmēm, kā panākt tās pareizu audzināšanu.

Norādījumi, ka jaunatnes audzināšana jāuzņemas un par to jāatbild tikai skolām, ir pilnīgi bez pamata un nepareizi. Skolas un skolotāji dara visu, kas viņu spēkos, bet mēs nedrīkstam aizmirst, ka arī skolas un skolotāji darbojas kara apstākļos. Pie tam — kaut gan skolās apvienota mūsu jaunatnes lielākā daļa, daudz daudz zēnu un daudz daudz meiteņu nav pakļauti skolas audzinātājas ietekmei. Tālāk — arī vecāku māja, šis audzināšanas pirmavots, ir kara apstākļos nelabvēlīgi pārveidots, un nevar arī apgalvot, ka visi vecāki mācētu savus bērnus bez lietderīgiem padomiem pareizi audzināt. Bez skolas un vecāku mājas nedrīkstam aizmirst sabiedrības pozitīvo un ļoti bieži negātīvo ietekmi. Vai lai atstājam liktenim un sabiedrībai jeb jaunatnei izraudzīties to sabiedrību un vidi, kur jaunatne bieži nonāk nepiedzīvojusi, nesaprazdama un kur tai lemts sliktā sabiedrībā iet bojā? To taču negribam! Tādēļ sirsnīgi apsveicu Latvju jaunatnes organizācijas nodomu — ņemt šo smago, atbildības pilno nastu uz saviem pleciem.

Mēs gan zinām, ka Latvju jaunatnes organizācija pati vēl ir jauna; tai savā ceļā būs jāpārvar daudz šķēršļu, jāizkliedē daudz aizspriedumu, daudz jāstrādā un šim

skaistajam darbam un uzdevumam jāziedo visas savas spējas un visa sava latvieša sirds. Bet, cik man zināms, šī organizācija arī it nebūt nedomā šo grandiozo darbu veikt viena pati: pie tā viņa grib stāties kopā ar vecākiem, audzināšanas pirmavotu, ar skolu un visu sabiedrību. Tas ir pareizs ceļš un tātad apsveicams.

Tagad mums jārūpējas ne tikai par mūsu jaunatnes aizsardzību un tās saglabāšanu no bojā ejas. Zinām, ka latvju jaunatne ir krietna savā dzīvē un darbā un nacionāla savā stājā. To ar lielu gandarījumu varējām novērot boļševiku iebrukuma laikā. Šai liktenīgajā cīņā, kas izšķir ne tikai latvju tautas tagadni, bet arī nākotni, latvju jaunatnei jādod pareizi uzskati, pareiza izpratne par šo lietu, par uzdevumiem un pienākumiem, kādiem tai jāstrādā un kādiem tai jāaug. Mums šai jaunatnei jāpateic, ka strādājam un cīnāmies par viņas un mūsu tautas labāku nākotni. Mēs zinām, kas ir boļševisms, un zinām arī, ka, boļševikiem iebrūkot mūsu zemē, latvju tauta aizies bojā ar visām skaistajām, labajām nākotnes cerībām. Tādēļ mums savai jaunatnei jāsaka: mēs cīnāmies un strādājam, cīnīsimies un strādāsim, mums ir jācīnās blakus Ādolfa Hitlera varonīgajiem vācu karavīriem drošā pārliecībā, ka tie uzvarēs, ka mūsu cerības piepildīsies un latvju tauta un Latvija pastāvēs.

Lai Dievs palīdz Latvju jaunatnes organizācijai veikt grūto, atbildīgo un svētīgo darbu savas tautas labā!" (Aplausi.)

Obergebietsführer's Līrs (Lüer) nodeva sveicienus reichskomisāra un ģenerālkomisāra vārdā, kā arī sveicienus no Hitlera jaunatnes.

Pēc tam sākās sanāksmes darba posms. Stāba daļu priekšnieki, Liepiņš, Kalniņš, Sīpols, Riņģis, Libermanis, nozaru vadītāji, Seglenieks un Pētersons, un vadītāju skolas priekšnieks Ozoliņš sniedza pārskatus par atsevišķo daļu un nozaru darbību un nākotnes nodomiem. Meiteņu vadītājas atsevišķā darba sanāksmē pārrunāja meiteņu apvienības turpmākās darbības nodomus un iespējas. Šo sanāksmi vadīja LJO meiteņu vadītāja Priedīte.

Ģen. Dankers sanāksmes dalībniekus sveica mūsu zemes pašpārvaldes vārdā. Pa kreisi Obergebietsführer's Līrs (Lüer, pa labi LJO stāba šefa a. i. E. Rullis.

Vadītāju sanāksmes dalībnieki.

KO VEIKUSI JAUNATNE PILSĒTĀS UN LAUKOS

LIEPĀJAS APRIŅĶIS.

Sākoties vasaras brīvlaikam, skolu jaunatne devās lauku darbos. Dažam labam izpalīgam lauku darbs bija neparasts, bet, kad iestrādājās, darbs veicās ļoti labi. Jaunatnei pēc darba vajag atpūtas. Šim nolūkam kalpoja izpalīgu sanāksmes. Šais sanāksmēs liela vērība tika veltīta sportam. Pagastos dzīvojošiem izpalīgiem sarīkoja basket- un volejbola sacensības. Piedalījās ap 6 pagastu komandas. Dažs labs lauku iedzīvotājs šo spēli redzēja pirmo reizi. Viņi spēlē noskatījās ar lielu interesi. Plašākie sporta svētki notika Priekulē. Ļoti lielu interesi par sportu izrādīja mūsu latviešu leģionāri. Viņi sacentās ar Kretes sporta biedrību futbolā. Šoreiz futbolā uzvarēja Kretes sporta biedrība. Latviešu leģionāri guva arī teicamus sasniegumus vieglatlētikā.

Līdzīgi sporta svētki notika Virgas pagastā. Šais sporta svētkos piedalījās arī latviešu leģionāri. Svētki izskanēja ar programmu pie ugunskura, ko veica turienes LJO dalībnieki un izpalīgi. Sarīkojums ieguva plašu sabiedrības atsaucību.

Bez tam plašāki sporta svētki notika vēl Aizviķos un Nīcā. Bez sporta sarīkojumiem notika plaši kultūras pēcpusdienas sarīkojumi, kuŗos piedalījās LJO dalībnieki un izpalīgi. Sarīkojuma programmā bija luga, patriotiski dzejoļi, dziesmas un tautas dejas. Sarīkojuma atlikumu ziedoja latviešu brīvprātīgo leģionam un „Tautas palīdzībai". Trešais sarīkojuma veids bija šaurfilmas izrādes LJO dalībniekiem, izpalīgiem un lauku iedzīvotājiem. Filmas izrādes notika 27 vietās. Demonstrēja filmas par lauksaimniecību, ģeografiju un sportu. Mazie skatītāji ar lielu interesi noskatījās pasaku filmu.

KULDĪGAS APRIŅĶIS.

Latviskā sirsnībā un dziļā šī laika izpratnē vasaru lauksaimnieki sapratās ar saviem pilsētu draugiem — izpalīgiem. Kur bija iespējams, jaunatne dzīvi piedalījās LJO rīkotās sanāksmēs un pasākumos. Prieks bija redzēt, kā izpalīgi strādāja. Dziesmas skandinādami, mazākie ganīja lopus, lielākie ravēja cukurbietes un grāba sienu.

Vaļas brīžos Gaiķu, Kabiles un Saldus pag. jaunatne pašu spēkiem bija sagatavojusi teātŗa izrādes, iemācījusies koŗu dziesmas, sporta priekšnesumus. Kuldīgas pilsētā, Kursīšu un Pampāļu pag. notika jaunatnes rīkotie mākslinieku un rakstnieku vakari. Rudens skatēs piedalījās Skrundas, Gaiķu, Cieceres, Lutriņu, Padures, Turlavas un Snēpeles pag. jaunatne. Caurmērā katrs LJO dalībnieks ir ziedojis 2 paciņas frontē vai slimnīcās esošajiem karavīriem. Sevišķi rosīga ir bijusi Lutriņu pag. vienība, gada laikā ziedodama vairāk nekā 600 paciņu. LJO Kuldīgas apriņķa jaunatnes vadītājs ir ziedojis Latviešu karavīru palīdzībai RM 500,—, Tautas palīdzībai — RM 400,—, laikrakstam „Daugavas Vanagi" — RM 200,—.

JELGAVAS APRIŅĶIS.

Samērā rosīgu darbu 1943. gadā veikusi LJO arī Jelgavas apriņķī. Jelgavas apriņķa pilsētās un pagastos ir nodibinātas pāri par 30 LJO vienības, kas visas vairāk vai mazāk rosīgi darbojušās.

Dažas Jelgavas vienības, piemēram, 1. Jelgavas vienība Jelgavā, ir jau pašā sākumā rosīgi darbojušās. Vienības dalībnieki ir gājuši vairākos sirojumos, iepazīstoties ar Jelgavas apkārtni un gūstot jēdzienu par apvidus mācības pamatnoteikumiem. Sarīkoti arī vairāki mītņu vakari, kuŗos dzie-

dāts, deklamēts un stāstīts par mūsu dzimtenes vēsturiskajām vietām, kā arī dabas skaistumiem un mūsu senču labajiem tikumiem. Vienības dalībnieki ar lielu rosību piedalījušies paciņu sagatavošanā un vilnas vākšanā mūsu karavīriem. Arī Tautas palīdzības ziedojumu vākšanā dalībnieki strādājuši ar lielu neatlaidību.

Labus rezultātus guvusi arī 4. Jelgavas vienība Džūkstē. Šī vienība ir lielākā Jelgavas apriņķa lauku vienība, kuŗā tagad darbojas 45 Džūkstes pagasta jaunieši. Visu pagājušo vasaru vienība daudz pūlējās ar izpalīgu sanāksmju kārtošanu un organizēšanu. Vienība sarīkoja arī plašu jaunatnes nometni, kas notika septembŗa mēnesī Lanciņu ezera krastos. Nometnē piedalījās pāri par 200 jauniešu. Vasaras darbiem nobeidzoties, vienība sarīkoja Lanciņu pamatskolā rudens skati un izpalīgu atvadīšanos, kur jaunieši rādīja vasarā gūto prasmi un strādāto darbu sabiedriskā un kultūras laukā. Centīgākajiem dalībniekiem izdalīja godalgas. 23. decembrī vienības dalībnieki sarīkoja eglītes vakaru ar kopēju tējas galdu.

Starp Jelgavas apriņķa vienībām redzama vieta piekrīt arī 6. Jelgavas vienībai Bēnē. Beidzoties mācības gadam un dodoties vasaras darbos, vienībā tika noorganizētas t. s. izpalīgu sanāksmes. Pagājušā vasarā notika pavisam 6 šādas sanāksmes pēc LJO štāba paredzētās programmas. Vienības piedalījās Zemgales apgabala dziesmu svētkos 25. jūlijā un LJO rīkotajās meistarsacīkstēs Rīgā 17. un 18. jūlijā. Vasaras darbiem beidzoties, tika sarīkota rudens skate 3. oktobrī, kuŗā piedalījās ap 30 jauniešu. Skatei sekoja koncerts, kuŗā piedalījās Jelgavas mākslinieki, un kopējs tējas galds. Vēl jāpiezīmē, ka pagājušās Lieldienās tika sarīkotas olu krāsošanas sacensības ar godalgām.

TUKUMA APRIŅĶIS.

Sabiedrība pamazām saskatīja mūsu darbu. Sabiedriskās organizācijas (aizsargi, T. P., sporta un lauksaimniecības b-bas) ziedoja LJO vienībām naudas summas. Vairākos pagastos bez savām tiešajām nodarbībām LJO zēni uzposa varoņu atdusas vietas un skolas apkārtni, apkopa aizvesto patriotu saimniecības, vāca ziedojumus Tautas palīdzībai u. t. t. Tukuma pilsētas zēni savā gādībā pārņēma Tukuma brāļu kapus. Kapus uzkopa, izravēja nezāles un iestādīja ap 2500 puķu.

Sevišķu atsaucību LJO guva Tukuma pilsētā. Arvienu nāca klāt jauni biedri, un viņu interese par nodarbībām auga.

6. maijā, skolas darbus beidzot, rīkojām atvadu ugunskuru Senču kalnā, kur, lai gan bija darbdienas vakars, ugunskurā bez jaunatnes noraudzījās ap 500 pieaugušo.

Liels notikums Tukuma apriņķa jaunatnes dzīvē bija apriņķa jaunatnes meistarsacīkstes 18. jūlijā. Jau visu vasaru sporta nodarbībām bija piekritusi izcila vieta jauniešu un izpalīgu sanāksmēs (klišeja), un apriņķu meistarsacīkstēs ieradās ap 100 sportistu. Sacīkstes bija ļoti labi noorganizētas; tanīs noraudzījās ap 600 skatītāju, kas ar neatslābstošu interesi 4 stundas sekoja brašās jaunatnes cīņām. Sacensību rezultāti labi.

Sporta svētku nobeigumā Senču kalnā ap draudzības ugunskuru pulcējās lauku un pilsētu jaunatne. Dziesmās un asprātībās pagāja dažas brīnišķīgas stundas. Bija arī ap 500 privātskatītāju.

Ugunskuru vakari notika arī daudzās citās vietās. Šie vakari blakus sporta nodarbībām, pētniecības gājieniem un sirojumiem zēniem visvairāk patika. Tāpat patika mītnes vakari.

Ļoti vērtīgi bija sarīkojumi, kuŗos piedalījās Rīgas viesi: kultūras pēcpusdiena 25. sept. Tukumā un 26. sept. Lestenē un koncerts 7. novembrī Tukumā. Šie sarīkojumi lieku reizi sabiedrībai rādīja mūsu darba īsti latviskās pamatlīnijas.

Iespaidīgi publiski sarīkojumi vienībās vēl notikuši — 26. sept. Bikstos (mūsu Dievzemītes daudzinājums), 3. okt. — Zantē (vasaras darbu atcere un izpalīgu atvadīšanās), Strutelē — (uzvedums „Par tevi dziedu, dzimtene"), Aizupē — (rudens svētki ar ražas skati), Jaunpilī — (Latvijas vasaras daudzinājums) — Zemītē, Tumē, Grenčos u. c. Vairākas vienības rīkoja ražas skates, bet, nenotiekot projektētai centrālai skatei Rīgā, tās nesniedza gaidīto.

RĪGAS APRIŅĶIS.

Lielākā jaunatnes sanāksme bija Rīgas meistarsacīkstes vieglatlētikā un peldēšanā 1943. g. 17. un 18. jūlijā Rīgā, ko rīkoja Rīgas pilsēta kopā ar Rīgas apriņķi. No Rīgas apriņķa piedalījās 56 zēni un 10 meitenes. Labākie piedalījās 1. Latvijas jaunatnes sporta svētkos Rīgā 1943. g. 7. un 8. augustā.

Par jaunatnes vēlēšanos piedalīties sanāksmēs un sarīkojumos liecina kuplais dalībnieku skaits. Visos sarīkojumos un nodarbībās pagājušā vasarā bijuši vairāk nekā 20.000 dalībnieku.

Izcilākie sarīkojumi notika Ogrē, Ikšķilē, Zaubē, Vildogā, Skrīveŗos, Siguldas pagastā, Sidgundā, Dolē, Baldonē, Lēdurgā, Nītaurē, Lielvārdē, Rembatē u. c.

VALMIERAS APRIŅĶIS.

Valmieras apriņķī rosīgākās vienības ir Valmierā, Rūjienā un Dikļos. Vasarā kopā ar izpalīgiem Dikļu vienība bija iestudējusi pāris lugu, ar ko iepriecināja ne vien savu, bet arī kaimiņu pagastus. Valmieras pilsētā ir divas vienības. Kā jau sporta pilsētā, abās šais vienībās vislabāk noorganizētas sporta nodarbības. Militārie jautājumi zēnus interesē ne mazāk kā sports. Abas vienības vienojušās par sacensību šaušanā ar mazkalibra ieročiem.

DAUGAVPILS APRIŅĶIS.

Daugavpils apriņķī plašāka mēroga sarīkojumus un kultūras pēcpusdienas sarīkoja Skaistas, Izvaltas, 2. Vārkavas un Vaboles vienība. Vaboles vienība rīkoja arī Jāņu svinēšanu, kuŗā piedalījās pāri par 300 jauniešu. LJO štāba rīkotajās kultūras pēcpusdienās Krāslavā, Višķos un Daugavpilī bija daudz apmeklētāju un publikai tās ļoti patika. Daugavpils apriņķī un pilsētā LJO jaunieši ieguva visu simpatijas ar latviskām dziesmām un mūziku. Sabiedrība brīnījās par jaunatnes lielajiem sasniegumiem kultūras laukā, latviskā stājā un organizācijā. Tāpat noorganizētā LJO darba nometne Višķu dārzkopības skolā sabiedrībai ļoti patika un pašos zēnos radīja darba prieku un darba vērtības apziņu.

Pamācīgas bija arī rudens un rokdarbu skates ar kultūrāliem priekšnesumiem Skaistā, Izvaltā un Vabolē. Bija vērojama dziļa un sapratīga darba mīlestība, visus šos pasākumus veidojot. Sevišķu apstākļu dēļ rudens skates neizvērsās plašumā. Kā tādi kavēkļi minami daudzu vienību priekšnieku iesaukšana leģionā un skolu izlikšana no telpām.

Daugavpils apriņķī rīkotajos jaunatnes sporta svētkos 1943. g. 17. un 18. jūlijā Daugavpilī bija jūtama dzīva rosība.

Pamazām arī Daugavpils apriņķī jaunatnē mostas vēlēšanās saslēgties kopējās rindās, kaut vienā otrā vietā vecāki kavē darbu savai tautai, par savu kultūru un zemi. Sevišķi skolu vadītāji un skolotāji ir to izpratuši un ļoti atbalsta jaunatnes audzināšanu latviskā stājā un tēvzemes mīlestībā.

ILŪKSTES APRIŅĶIS.

Pagastu vienību nodarbības organizējās ap turienes tautskolu, kur liela nozīme piekrīt skolas vadītājam. Lielākā daļa vadītāju ir izraudzīti no skolotāju vidus, tā iegūstot vecākos lielāku uzticību pret LJO un tās darbu un centieniem. Svētdienās pulcējas pagasta zēni un arī meitenes skolās, kur notiek nodarbības. Dalībnieku skaits caurmērā no 30—40.

Nodarbībās zēniem sevišķi patīk šķēršļu gājieni apvidū.

Pagājušā gada 18. jūlijā tika sarīkotas apriņķa jaunatnes sporta sacensības. Primitīvi ierīkotā sporta laukumā sasniedza samērā labus rezultātus.

Jāņos lielāku sarīkojumu veica Raudas pagasta vienība. Pēc sarīkojuma notika rotaļas ap ugunskuru un dažādu seno Jāņu dienas ticējumu demonstrēšana.

1943. g. 17. oktōbrī Asarē sarīkotajos pļaujas svētkos ražas skatē ar eksponātiem piedalījās Asares un apkārtējo pagastu LJO jaunieši. 24. oktōbrī Salienā notikušajos pļaujas svētkos Salienas vienība, tāpat apkārtējo pagastu vienības, jo dzīv' piedalījās. LJO locekļi saviem eksponātiem bija ierīkojuši atsevišķu istabu, kuŗā bija redzami dažādi rokdarbi un dārzkopības ražojumi.

Latvijas dibināšanas 25 g. atcerei katrā vienībā notika svinīgi akti. Vienības bija pulcējušas savās svinīgajās sanāksmēs arī pārējos pagasta jauniešus: piem., Gārsenē ieradās 130, Asarē 176, Skrudalienā 107 dalībnieki. 18. novembŗa sarīkojumi ļoti sekmēja LJO darbu, jo turienes sabiedrība iepazinās ar to garu, kas mājo LJO dalībniekos.

LUDZAS APRIŅĶIS.

Grūto pierobežas apstākļu dēļ, kam līdzīgi varbūt ir tikai pāris kaimiņu apriņķos, pagājušos deviņos mēnešos Ludzas apriņķī noorganizētas un darbojas 26 zēnu un 11 meiteņu vienības. Lielākajos centros, kur darba apstākļi mierīgāki, rosīgi darbojušās sekcijas, starp kuŗām visrosīgākā ir literātūras sekcija. Visa apriņķa vienību literātūras sekciju darba rezultātā ir jau parādījušies 2 labāko literāro darbu kopojumi, un 1. Ludzas vienība ir glīti sakopojusi pašu vienības labākos literāros un mākslas darbus.

Pagājušās vasaras darbs izpaudās izpalīgu sanāksmju rīkošanā. Dažos pagastos vadītāju piedzīvojumu trūkuma un pierobežas apstākļu dēļ sevišķas sekmes nevarēja būt. Tāpat darbs lauksaimniecības sekcijās, organizēšanu vēlu uzsākot, nebija diezcik plašs. Lielākās jaunatnes vasaras darbu skates tika sarīkotas Kārsavas pilsētā ar 30 dalībniekiem un Franopoles tautskolā ar 27 dalībniekiem.

Bez parastā, sabiedrībai maz redzamā, vienību darba, atsevišķos pagastos un apriņķī ar čaklām rokām un dedzīgām sirdīm jaunatne sagatavoja un nosūtīja latviešu karavīriem frontē lielāku daudzumu svētku paciņu, piedalījās Tautas palīdzības ziedojumu vākšanas akcijās un tāpat citos sabiedriskos pasākumos.

Patīkamu un neaizmirstamu pārsteigumu tālākā Latvijas novada, Ludzas, jaunatnei sagādāja LJO mākslas ansambļa viesošanās pag. g. augustā Ludzā un Nautrēnos. It sevišķi labā atmiņā mums palikuši Pleskodāles brašie zēni — dziedātāji un spēlmaņi.

Mēs te, varbūt vairāk nekā citur Latvijā, sajūtam un apzināmies, cik nacionāli stipriem un vienotiem mums tagad jābūt, lai baigais gads, kuŗa nāvīgo elpu mēs te ik dienas sajūtam, nekad vairs mūsu zemē neatkārtotos. Šī apziņa Ludzas apriņķa jaunatni saista stiprām saitēm ar fronti, un organizācijas formas tērpu pret karavīra tērpu apmainījušie vadītāji ir cēlākais piemērs.

ZĒNI LAUŽ CELMUS

Pērnvasar LJO 3. Rīgas pils. vienības nometnē, Piņķu mežā, 30 zēni pavadīja 43 dienas, izcelot 1217 celmu un ar to sagādājot 122 stēri kurināmā savai vienībai.

Nomaldījies sēņotājs iznāk meža malā un skatās. Brīnums! Pļavmalā, upītes līkumā balo teltenes, mastā plīvo sarkanbaltsarkanais karogs. LJO 3. vienības darba nometne Piņķu mežā.

Nometnē pašreiz tikai nometnes kārtnieks. Pārējie? — Tur jau viņi ir! Mežs tos gan slēpj skatam, bet jo skaļāk atdod viņu balsis, kad tie uzsāk dziesmu, iedami uz izcirtumu darbā. Spokains nāk darba vīriem pretī izcirtums, kur strādāts jau dažu dienu. Izgāztie celmi slej gaisā ķeburainās saknes. Rīta miglā tie šķiet teiksmaini nezvēri, ko pieveicis zēnu spēks. Nāk prātā pasaka par zēnu un milzi.

— Iziet! Darba vīru dziesmotā ierinda sabirst izcirtumā ap celmiem kā kustīgs dzīvsudrabs.

Runāj' cirvji, runāj' kapļi,
Paši vīri nerunāja. —

Skan tikai gudras valodas, prātīgi padomi un kāds asāks vārds, kad celms iespītējies un negrib padoties. Beidzot arī spītnieks pieveikts. Krakšķēdams un zemes kalnus līdzi celdams, no pašas zemes sirds kā serde nāk ārā gadu desmitiem vējiem spītējušas priedes celms. Prieka sauciens atbalsojas pamalē skaļāk nekā lielgabala dārds. Kāda celma gadu riņķos iezīmētas iedaļas — sautes pulksteņa ciparnieks. Kad darba cēliens tuvojas beigām, arvien biežāk jāiet pulkstenī skatīties. Jaunie spēki strauji sāk, bet ātrāk pagurst. To zina arī nometnes vadītāji, tāpēc arī darba diena beidzas, kad saule vēl stāv augstu pāri mežu galiem.

Sākas cita dzīve. Skaļās atbalsīs mežs vairo čalas, klaigas un smieklus. Upītē ūdens līmenis paceļas, un tas iziet no krastiem, kad tajā sabirst zēnu saulē iedegušie augumi. Peldētāju tik daudz, ka draugs draugam nemaz jo pilnīgi nevar demonstrēt īsto „stilu". Sarūgtinājumu par šo neērtību izkliedē pusdienas laiks, ko pēc darba un peldēšanās visi gaida. Kādam nepacietīgākam tad gadās doties sirojumā uz savu roku. Tāds izskrien cauri mežam un vērīgi pētī ceļu, vai nebrauc jau ar pusdienām. Ja meklētu, tādā reizē teltenē nebūtu atrodams nometnes tālskatis.

Aizkavējies sēņotājs iznāk meža malā un skatās. Brīnums! Upītes līkumā vakara krēslā blāvo teltenes. Karogs nolaists. Ap ugunskuru lokā uz ķeburainiem celmiem sēž zēni un dzied. Sēņotājs klausās. Līču pļavas klusā vakarā tālu aizloka balsis. Aiz dziesmas seko cita, tad skandēts ugunskura sauciens aizveļas vai līdz pašai Rīgai. Vēl pārmaiņus dziesmas un smieklu šaltis, līdz ugunskurs izdziest, un darba vīri dodas pie miera.

PAVEIKTAIS DAŽĀS RINDĀS

LJO darbība pēdējā laikā kļuvusi sevišķi rosīga. Lai tā arī turpmāk neapsiktu, nenogurdams strādā stābs un stāba daļu priekšnieki un nozaru vadītāji. Rodas nākotnes plāni un darbības programmas; centība un labā griba savukārt rada iespēju šos uzdevumus reālizēt.

Februāra sākumā Rīgas kinoteātrī „Forum" LJO stābs sarīkoja pirmo jaunatnes filmu stundu. Organizācijas locekļi un skolu jaunatne šai filmu stundā bez kārtējā nedēļas apskata ar lielu interesi vēroja ainas no latviešu zēnu pirmās militārās pirmapmācības nometnes un gaŗāku „HJ" filmu „Vēja putni".

Blakus filmai jaunatne pievērsusies arī radiofōnam. Arī šai virzienā jau vērojami pirmie panākumi. 4. februārī notika pirmā jaunatnes organizācijas sagatavotā kaŗavīru pusstunda. Tās programmu veica Jelgavas skolotāju institūta vienības dalībnieki, raidot mūziku un apveicot uz fronti aizgājušos LJO vadītājus un dalībniekus.

12. februārī no Doma laukuma uz 2. militārās pirmapmācības nometni devās 100 latviešu zēni, lai piesavētos kaŗa mākas, kas tiem lieti derēs vēlākajās kaŗavīru gaitās. Leģiona ģenerālinspektora pārstāvis plkv. Grapmanis, uzrunājot aizbraucējus, zēniem atgādināja, ka pēc viņu stājas Vācijā spriedīs par visu latviešu tautu. Tādēļ to stājai jābūt krietnai un priekšzīmīgai. Tagad latviešu tautai pienākušas nopietnas dienas, un katram jābūt gatavam aizstāvēt tās brīvību. Mūsu zēniem tāpēc jāaug par labiem kaŗavīriem.

LJO 10 labākie vieglatlēti 1943. g.

Izlietojot tikko izstrādātās jaunatnes sasniegumu vērtēšanas tabulas, pēc kurām ikviena vecuma dalībnieks iegūst viņa sasniegumam atbilstošu punktu skaitu, LJO 10 labāko vieglatlētu sarakstā redzam šādu ainu:

60 m skrējienā (vanadzēniem):

1.	10 g. v.	J. Lipšans	Viskāļi	8,7 sek.	947 p.
2.	13 „ „	L. Ķempelis	Svitene	8,0 „	937 p.
3.	12 „ „	I. Krauja	Dobele	8,5 „	885 p.
4.	11 „ „	J. Sondors	Viskāļi	8,8 „	865 p.
5.	13 „ „	E. Avsejevs	Viskāļi	8,3 „	847 p.
6.	13 „ „	R. Balodis	Viskāļi	8,4 „	819 p.
7.	11 „ „	A. Meistars	Jelgava	9,0 „	815 p.
8.	11 „ „	O. Zalmans	Salaspils	9,0 „	815 p.
9.	13 „ „	A. Kalniņš	Viskāļi	8,5 „	791 p.
10.	11 „ „	G. Čiževskis	Liepāja	9,2 „	767 p.

100 m skrējienā:
(vanagiem)

1.	17 g. v.	E. Pakalns	Ikšķile	12,3 sek.	760 p.
2.	15 „ „	E. Strautnieks	Jaunsvirlauka	13,2 „	752 p.
3.	15 „ „	A. Bērends	Laža	13,2 „	752 p.
4.	14 „ „	J. Kalme	Lazdona	13,6 „	747 p.
5.	15 „ „	A. Osis	Laža	13,3 „	735 p.
6.	16 „ „	V. Blūmbergs	Jelgava	12,8 „	735 p.
7.	14 „ „	G. Dvaronis	Liepāja	13,7 „	731 p.
8.	14 „ „	E. Stērstiņš	Kalsnava	13,8 „	715 p.
9.	16 „ „	I. Vilciņš	Jaunsvirlauka	13,0 „	699 p.
10.	15 „ „	E. Lāns	Liepāja	13,6 „	685 p.

1000 m skrējienā:
(vanagiem)

1.	17 g. v.	G. Sūcis	Kocēni	3:00,0 min.	682 p.
2.	„ „	A. Vītiņš	Apriķi	2:58,0 „	650 p.
3.	17 „ „	A. Lapsa	Bauska	3:02,7 „	649 p.
4.	14 „ „	J. Spornieks	Sāviena	3:27,5 „	629 p.
5.	16 „ „	E. Ābrants	Dole	3:14,0 „	600 p.
6.	17 „ „	F. Grīnbergs	Kazdanga	3:10,0 „	565 p.
7.	17 „ „	V. Roze	Dole	3:10,4 „	561 p.
8.	15 „ „	H. Bagātais	Lazdona	3:29,3 „	544 p.
9.	18 „ „	A. Granovskis	Raņķi	3:08,00 „	531 p.
10.	15 „ „	A. Bērziņš	Mēdzūla	3:22,0 „	520 p.

110 m barjērskrējienā (vanagiem):

1.	15 g. v.	J. Jukums	Dole	21,0 sek.	607 p.
2.	16 „ „	J. Vītoliņš	Rīga	19,8 „	604 p.
3.	14 „ „	J. Zīguris	Jaungulbene	22,0 „	567 p.
4.	18 „ „	I. Ivans	Kocēni	19,0 „	537 p.
5.	17 „ „	E. Pakalns	Ikšķile	19,7 „	532 p.
6.	16 „ „	E. Ābrants	Dole	21,0 „	508 p.
7.	17 „ „	E. Berkmanis	Mēdzūla	20,0 „	507 p.
8.	17 „ „	J. Teterovskis	Skrīveri	20,0 „	507 p.
9.	17 „ „	G. Sēja	Dole	20,2 „	491 p.
10.	16 „ „	A. Zariņš	Lielvārde	21,4 „	479 p.

4×60 m stafetē (vanadzēniem):

1.	Viskāļu vienība	34,0 sek.
2.	Raņķu vienības I komanda	36,0 „
3.	Svitenes vienība	36,5 „
4.	9. Bauskas vienība	38,6 „
5.	Iecavas vienība	38,8 „
6.	Raņķu vienības II komanda	39,0 „
7.	3. Rīgas pilsētas vien. II komanda	40,3 „
8.	Doles vienības I komanda	41,2 „
9.	Doles vienības II komanda	42,1 „
10.	3. Rīgas pilsētas vienības I komanda	42,7 „

Viskāļu vienības sastāvs: Balodis, Avsejevs, Dzērve, Sondors.

4×100 m stafetē (vanagiem):

1.	Ogres vienība	51,6 sek.
2.	Ikšķiles vienība	51,7 „
3.	Strutēles vienība	52,5 „
4.	Lielvārdes vienība	53,4 „
5.	Daugavpils vienība	53,8 „
6.	Doles vienības I komanda	53,9 „
7.	Ventspils vienība	54,0 „
8.	3. Rīgas pilsētas vienība	54,3 „
9.	Grenču vienība	54,4 „
10.	Aizupes vienība	54,7 „
11.	Dundagas vienība	54,7 „

Pašreiz, pēc apskatītajām 6 disciplīnām, apriņķu vērtējums šāds:

1. Rīgas apriņķis — 116,5 p. 2. Bauskas apriņķis — 38 p. 3. Madonas apriņķis — 33 p. 4. Aizputes apriņķis — 28 p. 5. Jelgavas apriņķis — 27,5 p. 6./7. Valmieras apr. un Rīgas pils. — 17 p. 8. Kuldīgas apriņķis — 16 p. 9. Tukuma apriņķis — 10,5 p. 10./11. Daugavpils apr. un Liepājas pilsēta — 6 p.

Ventspils apriņķis ieguvis 4,5 p., pārējiem apriņķiem pagaidām 0 p. atzīme.

KOPVEDIM ANDRIM TĒRAUDAM

MĪĻO ZĒN!

Rakstu Tev atkal un gribu līdzēt sekmīgi mācīties. Tu raksti, ka Tavam palīgam Ārijam neveicas mācībās un skolas vadītāji ziņojuši par to Vp. Labi, ka skola seko zēna darbībai. Tā kā Tu arī to apliecini, tad te ir kaut kas nopietni jādara. Kā Arijs piedalās LJO nodarbībās? Cik atceros, viņš nemaz nebija pārāk čakls sanāksmju apmeklētājs. Mēģini papētīt, kādēļ viņam sliktas atzīmes. Vai viņš diezgan mācās, vai klasē ir uzmanīgs, vai starpbrīžos pārāk netrokšņo, vai mājās tam ir iespēja labi mācīties? Visi šie jautājumi ir noskaidrojami, pirms uzsāc kaut ko darīt. Tā kā ejat abi vienā skolā, tad ceru, ka varēsi savam palīgam daudz palīdzēt.

Mācīšanās ir grūta, bet ļoti nepieciešama lieta, jo eksistences cīņa top arvien smagāka. Dzīves prasības top lielākas, un šeit uzvar, protams, spējīgākais, enerģiskākais un arī gudrākais. Bieži vien zēni neaptver, kādēļ jāmācās. Tie domā, ka jāmācās skolotāja, vecāku dēļ, kas uz to spiež. Tie liek mācīties, atprasa uzdoto un tā visādi spīdzina. Nē un vēlreiz nē! Vecāki, skolotāji un audzinātāji ir jau daudz dzīvē pieredzējuši, paši gājuši skolā, paši cīnījušies darbā un zina, cik liela ir zināšanu vara; tādēļ viņi grib palīdzēt jaunajiem jau no mazatnes tikt sekmīgi uz priekšu.

Zinām to, ko atceramies, tātad atmiņa ir lielākais balsts, uz kā ceļam lielo gudrības un zināšanu ēku. Bērnu dienas atceramies no 4 g., dažs pat no 2 g. Maksimālā atmiņa ir apm. 20—25 g. Zinātnieki domā, ka no 25 g. cilvēks katru gadu zaudē 1 proc. atmiņu no agrāk uzņemtā krājuma. Izšķiram: 1) dzirdes, 2) redzes, 3) motorisko un 4) jaukto atmiņas tipu. Visbiežāk dzīvē sastop jaukto tipu. Kāds tips esi pats un kāds Tavs palīgs, to, Andri, izpētī pats un tad turpmākās mācībās un darba gaitās izlieto. Ir daudz blaku apstākļi, kas veicina atmiņu. Labāk paliek atmiņā, ja: 1) atkārto, 2) ir interese par lietu, ko mācās, un 3) ir priekšzināšanas. Dažam labāk veicas, mācoties rītā, citam — vakarā. Arī šī lieta pašam jāizpētī. Mācoties jāsastāda dienas un ilgāka laika mācīšanās budžets. Ja par mācīšanās plānu nepadomā, tad ir mazākas sekmes, jo mācīšanās nav tik regulāra un bieži grauj veselību. Kas nav visu gadu cītīgi strādājis, tas, tuvojoties pavasarim, eksāmenu laikam vai mācību posma beigām, nu grib dūšīgi „saraut" un tā pārspīlē mācīšanos. Pietiek dienā mācīties 4—6 stundas, un ir labi, ka daļa stundu ir no rīta un daļa vakarā; garākais posms jāiekārto tad, kad vieglāk iemācīties.

Šādi blaku apstākļi ietekmē mācīšanos:

1. Iedvesmai liela nozīme. Ja par savu darbu esi sajūsmināts, tad arvien rezultāti ir labāki.

2. Nogurums ir liels ienaidnieks. Labāk der iepriekš atpūsties, tad turpināt mācīšanos. Ieteicams gulēt 8—9 stundas, bet jo sevišķi — regulāri! Iet agri gulēt — plkst. 21.00, agrāk celties!

3. Sports. Var sekmīgi mācīties, ja ir fiziska labsajūta. Mērens sports atsvaidzina nervus un visu organismu. Arī šeit vajaga noteiktas sistēmas — kārtības, citādi nebūs nozīmes.

4. Nervi. Nervi ir barojami ar oglekļhidrātiem, ko uzņemam ar barību, un tādēļ nepieciešams ēst regulāri, lai organisms pareizi darbotos.

5. Telpām jābūt vēdinātām, 12—18 gr. R. Vasarā izmantojama daba, protams, vientulībā un klusumā.

6. Apkārtne ietekmē visvairāk. Mājas dzīve, draugi, pati apkārtne, daba, pilsēta, lauki — viss tas ietekmē. Neder mācību istabā spilgti raibas mēbeles; jābūt tīram galdam, grāmatām uz plaukta, nevis kaudzē uz galda.

7. Apmierinājums labvēlīgi ietekmē mācības gaitu. Ja ir nepatiksmes, „kreņķi", tad nekas lāgā neveicas; tādēļ vajag labi daudz smaidīt, jo smaidigie taču mazāk „kreņķējas".

Bieži gadās, ka tas, ko ātri iemācās, arī tikpat ātri aizmirstas. Visu nekad nevaram atminēt, bet ir labi, ka atceramies galveno. Mūsu smadzenes būtu par daudz apgrūtinātas, ja visu uzņemto arvien atcerētos.

Te nu Tev būtu daži derīgi padomi, ko vari izlietot, mēģinot Āriju dabūt uz ceļa; bet to visu dari labi uzmanīgi un saziņā ar Vp, lai Tev negadītos kāds izlēciens.

Katram LJO dalībniekam ir jābūt labam skolēnam vai jāuzrāda noteikta tendence labot savas sekmes, tikai tad viņš var palikt mūsu rindās.

Sveicini visus savus zēnus un pārējos pulciņa vanadzēnus!

Tavs pirmais vadītājs

J. Dainis.

SAIMVEDIM JĀNIM ZAĻKALNAM.

Sveicieni no kara lauka!

Mīļš karavīra paldies par Taviem un visas dzimtas sveicieniem! Tu nemaz nezini, kā tālā svešumā iepriecina katrs sveiciens un kur nu vēl dzimtenes dāvanu sainītis. Bet visvairāk mani iepriecināja, ka esat uzņēmušies savas tuvākās apkārtnes karavīru ģimeņu izpalīgu darbus. Patiesi, jūs no skolas un darba brīvajās stundās varat drusku paskaldīt malku, apgādāt produktus un veikt citus darbus. Man šķiet, ka varētu šo darbību vēl vairāk paplašināt, šos darbus novirzot uz vanadzēniem un jums mēģinot noorganizēt pretgaisa aizsardzības vai ugunsdzēšanas kursus. Tur gūtu pamācību, kā rīkoties visādos nelaimes gadījumos, jo nav zināms, kas nākotnē var gadīties. Jāgatavojas tagad, kad viss mierīgi, jo, kad nelaime klāt, būs par vēlu. Katrā ziņā iesaistieties tuvākā policijas iecirkņa ziņnešu dienestā, jo viņiem ir lieli grūtumi ar cilvēkiem un darba pašreiz ir ļoti daudz — tā man raksta bijušais darba biedrs Kalniņu Jēkaba tēvs. Kā trešo palīdzības darbu minēšu palīdzību ievainotiem karavīriem. Te Tev ar puišiem ir daudz iespēju. Tu vari sarunāt ar kādu lazaretes vai slimnīcas direktoru, lai tas atļauj Taviem puišiem zināmas stundas lasīt ievainotajiem priekšā grāmatas, laikrakstus, žurnālus, palīdzēt uzrakstīt tiem vēstules, palīdzēt veselākiem pastaigā vai arī veikt kādus citus uzdevumus pēc ārstu un kopēju norādījumiem.

Apspriedies ar saviem vanagiem un sastādiet darba plānu, ko atsūti arī man ieskatam! Tikai negaidi apstiprinājuma kā agrāk, kad kopā strādājām, jo tagad nevaru tik ātri atbildēt.

Tā kā Tev tagad būs ļoti daudz darba un arī skolas uzdevumi sekmīgi jāveic, tad tikai neaizraujies par daudz. Sadali un izplāno visas lietas, lai būtu nodarbināti visi 10 puiši, un tad visu sekmīgi veiksit.

Par marta mēneša darbības plānu sevišķi nav jārunā, par to jau bija runa.

Kalpaka piemiņas vakaru, droši vien, rīkos visa vienība, un tur Tev sevišķi nebūs jānopūlas. Vanags T. Kalns varēs deklamēt un Jēkabs varbūt nospēlēt kādu vijoles gabalu un, visi kopā nodziedāt pāris patriotisku dziesmu. Tā Tava saime būs bagātīgi kuplinājusi vienības sanāksmes programmu.

No kara biedru sarunām nopratu, ka Imanta Puriņa tēva fabrikā noorganizēta mācekļu kopa, kuŗā esot jau pāri par 30 dalībnieku. Šeit Tu ar savu saimi varētu sarīkot mazu propagandas sanāksmi, jo mums taisni strādnieku jaunatne jāiepazīstina ar LJO idejām un mērķiem. Sanāksme varētu noritēt šādā garā:

1. Fabrikas vadītāja uzruna.
2. Kopēja dziesma „Svēts mantojums".
3. LJO dziesma „Par zemi, ko mīlam".
4. Kāda LJO vadītāja stāstījums par pašreizējiem jaunatnes uzdevumiem.
5. Kopēja dziesma „Daugaviņa puto balti".
6. Sporta rotaļu sacensības ar fabrikas zēniem.
7. Tavs stāstījums par mūsu dzimtas un Tavas saimes darbību.
8. Jautrības rotaļas — veiks saime.
9. LJO vadītāja nobeiguma uzruna.
10. Kopēja dziesma „Nevis slinkojot un pūstot".

Ceru, ka saziņā ar Vp varēsi šo lietu nokārtot.

Tā kā tuvojas pavasaris, tad mēneša beigās padomājiet par putnu būrīšu pagatavošanu, ko mēģiniet saziņā ar skolas priekšnieku novietot skolas dārza kokos kā jūsu pateicību par iespēju skolā noturēt nodarbības un sanāksmes.

Par savu dzīvi varu teikt, ka klājas labi. Pašreiz ir klusāk, bet janvāŗa vidū bija smagas cīņas, par ko būsit jau lasījuši dzimtenes laikrakstos. Pagaidām esmu sveiks un vesels. Sveicieni Vp, pārējiem vanagiem un vanadzēniem!

Stāviet stipri savā darbā un izturieties kā nākošie cīnītāji, kam reiz būs jāveido tautas nākotne!

DZv

K. Ritums.

LJO SACENSĪBU KALENDĀRS 1944. G.

Aprīlis — 23.—30. Apriņķu meistarsacīkstes meža skrējienā individuāli un vienībām.

10, 11 g. v. — 1 km
12, 13 g. v. — 1,5 km.
14, 15 g. v. — 2 km.
16—18 g. v. — 3 km.

Maijs — 1.—13. Pirmās sekmības pakāpes pārbaudes vieglatlētikā (var būt apvienotas ar skolas pārbaudēm vai sporta svētkiem). Vanadzēniem:

1) 60 m.
2) tāllēkšana
3) metambumbiņas (80 g) mešana.

Vanagiem:

1) 100 m
2) tāllēkšana
3) lodes (5 kg) grūšana.

Jūnijs — 18. Visu dalībnieku piedalīšanās vieglatlētikas pārbaudē. Katram dalībniekam obligāta piedalīšanās trīs disciplīnās. (Skat. maija programmu.)

No 18. jūnija līdz 19. jūlijam: volejbola turnīrs apriņķos.

Jūlijs — 2. Vieglatlētikas un peldēšanas sacensības vienībās resp. pagastos (izpalīgu sanāksmēs). 8. un 9. jūlijā: apriņķu meistarsacīkstes vieglatlētikā un peldēšanā. Labākās vienības nosaukuma izcīņa apriņķī. Apriņķa volejbola meist. nobeigums. 16. jūlijā: apriņķu volejbola meistarsacīkšu uzvarētāju sacensības apgabalos. 29. un 30. jūlijā: Latvijas meistarsacīkstes jaunatnei vieglatlētikā, peldēšanā un volejbolā

Augusts. — Sacensības vienību starpā, vienību sporta svētki.

Septembris un oktōbris. — Sekmības pakāpju pārbaudes vieglatlētikā.

Jaunatnes sacensības 1943. gadā

ED. GAVARS

Latvju jaunatnes organizācija fiziskajai audzināšanai ierāda redzamu vietu jaunatnes vispārīgā audzināšanas mērķa sasniegšanā. Pieskaņojoties skolu fiziskās audzināšanas jaunajam virzienam, mums fiziskā audzināšana kalpo ne tikai fizisko spēju izkopšanai, bet arī gribas un rakstura veidošanai. Mēs vingrojam, lai izaugtu stalti, spēcīgi un vingri. Vieglatlētikas apmācībās izdarām dabiskās kustības. Sacenšoties skrējienos, lēcienos un metienos, rūdāmies uzņēmībā, drosmē un neatlaidībā. Vienības apziņu, biedriskumu un disciplīnu audzinām dažādās rotaļās un sporta spēlēs. Pārgājienos un ceļojumos iepazīstamies ar savas dzimtenes skaistumu.

Ja 1943. g. pavasara mēnešos mūsu prātus nodarbina basketbols (LJO stāba rīkotais Rīgas vidusskolu turnīrs, LJO Jelgavas apriņķa stāba rīkotais Jelgavas vidusskolu turnīrs), tad drīzumā sacensību sportā pirmajā vietā dabiskais sporta veids — vieglatlētika.

Pirmajā maija svētdienā vieglatlētikā sacenšas Liepājas vidusskolas audzēkņi. Sacensības rīko LJO Liepājas pilsētas stābs, un tās vada 2. Liepājas vienības priekšnieks — rekordists Teteris.

LJO Valmieras apr. vadītāju rīkotajās sacensībās Valmieras jaunajā stadionā bez Valmieras zēniem piedalās arī Ķieģeļu, Kocēnu u. c. pagastu jaunieši. Svitenes, Rundāles un Bauskas vienība cīnās Bauskā, Jaunsvirlaukos un Staļģenes tautskolas jaunieši — Jaunsvirlaukā. LJO Jelgavas apriņķa dāvāto balvu izcīna staļģenieki. Jūnijā jau Gramzdā, Rembatē, Dolē, Kārzdabā u. c. cīnās vanagi un vanadzēni. Sacensības risinās gan uz lielceļiem, gan pļavās, atmatās, skolu sporta laukumos un citur. Visvairāk dalībnieku Aiviekstes pagastā. 28 vanagi un vanadzēni cīkstas Ciecerē. Kuplākais dalībnieču skaits Skrīveros. 12 g. v. Doles vanadzēns Linde 60 m veic 9,2 sek. Meitenēm 60 m visātrākā salaspiliete Kraukle, kas ar 3,88 m visas pārspēj arī tāllēkšanā. Rembatē 10 g. v. vanadzēni Virsis un Bračka aizlidinās 3,69 m tālu, krietni pārspēdami pat visus 11 g. vecos. Lielu interesi par šķēpa mešanu rada lieliskais Stendzenieka sasniegums. Katra vienība par savu pienākumu uzskata pagatavot vismaz vienu šķēpu. Pirmie vingrinājuma metieni notiek jau jūnijā. Doles vanagam Bēmam gan izdodas sasniegt tikai pusi no Stendzenieka varētā. Variebā gan dalībnieki labāk sacenšas lodes grūšanā, jo tur taču vienības priekšnieks ir pazīstamais lodes grūdējs Dzelme.

Liepājas vingrotājas rudens sporta svētkos Rīgā

Ja jūnijā 11 pagastos pavisam sacenšas tikai 150 zēni un 46 meitenes, tad 11. jūlijā notiekošās vienību pārbaudes viena paša Jelgavas apriņķa 19 pagastos pulcē vairāk nekā 200 zēnu un 48 meitenes. No Jelgavas apriņķa pagastiem visvairāk dalībnieku Bēnē, Naudītē un Ozolniekos. Arī Kuldīgas, Rīgas, Liepājas apriņķī cīņas norit vismaz 10 pagastos vienā laikā. Skrīveros 40, Dricēnos (Rēzeknes apr.) 31 dalībnieks. Kuldīgas apr. visvairāk dalībnieku Kabilē, Madonas — Mēdzūlā, Jēkabpils — Saukā un Valkas — Smiltenē. No rīdziniekiem izcilā vietā ierindojama 3. vienība ar saviem 47 vanagiem un 26 vanadzēniem. Visā Latvijā šīs pārbaudes pulcina ap tūkstoš zēnu un 110 meiteņu.

60 m skrējienā 12 g. v. dobelnieks Krauja visus pārspēj ar 8,5 sek. laiku. 1000 m veikšanai Raņķu vanagam Granovskim vajag tikai 3 min., 8 sek. laika. Tāllēkšanā no 739 dalībniekiem vislabāko rezultātu panāk Nītaures vanags Krūmiņš — 5,77 m. 17 g. veco grupā labākais mērījums — 5,30, 16 g. v. — 5,40, 15 g. v. — 5,20 u. t. t. Augstlēkšanā 17 g. v. Auces izpalīgam Parisam izdodas pārlidot 1,695 m augstumā paceltai latiņai. 1,65 m viņš veic arī pēc nedēļas notiekošajās apriņķa meistarsacīkstēs. Neaizmirsīsim arī pašus jaunākos. 11 g. v. Vildogas vanadzēns Rēķis lec 1,20,bet 10 g.v. Mēdzūlas vanadzēns Akmentiņš — 1,10 m. 13 g. v. Ivanovam nieks aizlidināt 100 g smagumu 64 m, bet 16 g. v. Kapitonovam — pat 72,90 m.

Raņķos vanagam Granovskim 800 g smagais šķēps ieduras zemē taisni uz 40,00 m atzīmes. 5 kg lodi 18 g. v. Veirs aizsviež 12,54 mm tālu, bet Vildogas vanags Kalniņš 7,257 kg lodi aizgrūž taisni 12.00 m

Stafetē no vanagiem pārākie lielvārdieši, no vanadzēniem — raņķinieki. No meitenēm 60 m ātrāk par 9 sek. veic vienīgi Grūbe. Brachmane ar 4,42 m ir pārākā tāllēkšanā. Ievērības cienīgs ir 14 g. v. Ogres pārstāves Pētersones 6,37 m sasniegums lodes (4 kg) grūšanā. Bēnē Zdanoviča metambumbiņu aizmet 41 m.

11. jūlijā cīnās arī peldētāji, pie kam kuplākā peldētāju saime sacenšas Rubā (Jelg. apr.). Un sacenšas ne tikai dalībnieki, bet arī paši vadītāji. Liepājā spēkojas 31 apriņķa vadītājs. Labākos panākumus gūst Apsītes vienības priekšnieks Cēbers. 3. Rīgas vienība rīko arī meža skrējiena sacensības. 3 km distancē no vanagiem ar 12 min., 56 sek. pārākais 14 g. v. Bērziņš.

Jaunatnes apriņķu meistarsacīkstes peldēšanā un vieglatlētikā 19 apriņķos pulcē 1200 dalībnieku. Šais plašākajās jaunatnes sacīkstēs, kādas jebkad vieglatlētikā notikušas, draudzīgi plecu pie pleca cīnās LJO dalībnieki, sporta biedrību jaunieši un arī neorganizētā jaunatne. Vislabāk šīs sacīkstes noorganizētas Tukumā, kur piedalās 90 jaunieši no 18 apriņķa pagastiem. Bagātīgi gādāts arī par balvām; bez tam katrs uzvarētājs vēl saņem latvisko standartiņu. Labākās vienības izcīņā uzvar Aizupe.

Dažos apriņķos noorganizētas arī volejbola un basketbola sacensības. Plašākais turnīrs risinās Jelgavā, kur volejbolā 7 vienību konkurencē uzvar Īle, bet basketbolā no 6 komandām — Jelgava. Daudz skaistu cīņu, daudz labu sasniegumu un jaunatne atkal atgriežas ikdienas darbā laukos un pilsētās, lai pēc dažām nedēļām paši labākie mūsu skaistajā galvas pilsētā cīnītos par pirmajiem jaunatnes meistarnosaukumiem.

Spriegā cīņā

Cik pārliecina Lāča uzvara 100 m, tik negaidīts Stūrīša zaudējums 1000 m skrējienā. Cik sīvi līdz pat pēdējiem metriem Lēve un Brachmane cīnās 60 m skrējienā! Kā visus sajūsmina Ziņģa lieliskais kavēkļu skrējiens! Kādas nepatiksmes pašiem dalībniekiem sagādā diskvalifikācijām bagātais maiņas skrējiens! Vēl spriegās augstlēcēju cīņas un spēcīgā Pučura uzvara diska mešanā ir sacensību ievērojamākie brīži. Aizmirst nedrīkstam arī brašās Latgales pārstāves — vieglatlēti Daukšu un peldētāju Kalēju.

Pirmo Latvijas jaunatnes meistaru sarakstā redzam šādu ainu:

Basketbolā skatītāji pieredz jauku liepājnieču uzvaru pār ne mazāk spēcīgajām jelgavniecēm. Zēnu sacensības uzvaru gūst Rīgas basketbolisti. Arī futbolā nepārspēti paliek rīdzinieki. Skaisti mūsu tautisko deju demonstrējumi. Svētku programmu labi vada fiz. audz. inspektors Rudzītis.

Augustā vienības sacenšas savās meistarsacīkstēs. Spēkojas kaimiņu vienības Aizputē. Lielvārdē, Baldonē u. c. rīko sporta svētkus. Ir arī krietni sasniegumi. Auces jaunatnes sacensībās Šmēmanis lec augstāk par 1,68 m, bet Veiss aizlec 6,06 m tālu. Ogres vienības rīkotajās sacīkstēs starp Ikšķiles, Ogres un Lielvārdes vienību labu panākumu gūst ikšķilietis Pakalns, viens pats izcīnīdams 5 pirmās vietas. Spriegi cīnās arī Doles, Katlakalna un Baldones jaunatne.

Aktīvāki kļūst atkal volejbolisti un basketbolisti: risinās Ventspils apriņķa jaunatnes meistarsacīkstes volejbolā un basketbolā. Ventspilnieki ir arī tie, kas uzdrošinās sacensties ar liepājniekiem. Tā pēc ilgāka laika Liepāja piedzīvo arī volejbola sacensības. Basketbolā sacenšas kā zēni, tā meitenes.

Septembrī ikviens LJO dalībnieks veic noteiktās vieglatlētikas normas. Šādējādi LJO piesaista vieglatlētikai jaunatnes masas. Tikai no masas mēs iegūsim vairāk izcilu vieglatlētu. Un savukārt, ja mūsu sasniegumi būs lielāki, ar lielāku interesi katrs

pievērsties taisni šim dabiskajam sporta veidam.

1943. g. visvairāk laika esam veltījuši apmācībai un sacensībām vieglatlētikā. Arī šogad tai veltīsim tādu pat vērību. Ziemā gan pirmajā vietā būs slēpošana un vingrošana, bet tiklīdz dalībnieki būs izturējuši vingrošanas pārbaudi, dosimies meža skrējienos. Te dalībniekus aprīlī sagaida interesantas sacensības, kur katrs savai vienībai varēs izcīnīt vismaz 1 punktu. Maijā jau risināsies pirmās vieglatlētikas pārbaudes. Jūnijā, jūlijā paredzētas sacensības vienību, apriņķu un nobeigumā visas Latvijas apjomā. Augusts paliek savstarpējām vienību sacensībām un izcilāko vieglatlētu apmācības nometnēm. Septembrī, oktōbrī turpināsim sekmības pakāpju sacensības. Līdzīgi iepriekšējai vasarai mācīsimies arī peldēt. Notiks arī peldēšanas sacensības. Paredzēts arī plašs volejbola turnīrs. Bet par visām lietām izkopsim savas militārās zināšanas.

Tā Latvijas jaunatne dažāda veida nodarbībās un sanāksmēs, sporta sacensībās un apvidus rotaļās aug un veidojas par savas dzimtenes sargātāju un veidotāju.

Sajūsminātie skatītāji.

Pirmo Latvijas jaunatnes meistaru sarakstā redzam šādu ainu:

VIEGLATLĒTIKĀ

Zēniem:

100 m	G. Lācis	Rīga	11,7 sek
1000 m	H. Ritums	Limbaži	2:45,4 sek.
110 m (jaun.)	G. Zipģis	Liepāja	16,3 sek.
4×100 m	Liepāja		50,2 sek.
Tāllēkšanā	H. Šmēmanis	Rīga	6,032 sek.
Augstlēkšanā	H. Šmēmanis	Rīga	1,65 m
Lodes grūšanā (7,257)	L. Kalniņš	Lēdurga	11,58 m
Diska grūšanā (2 kg)	J. Pučurs	Platone	34,82 m
Šķēpa grūšanā (800 g)	J. Kalvītis	Jēkabpils	44,72 m

Meitenēm:

60 m	S. Lēve	Ainaži	8,5 sek.
4×60 m		Rīga	35,5 sek.
Tāllēkšanā	S. Lēve	Ainaži	4,26 m
Augstlēkšanā	O. Petrova	Rīga	1,50 m
Lodē (4 kg)	S. Lēve	Ainaži	9,07 m
Šķēpā	N. Daukša	Daugavpils	24,40 m

PELDĒŠANĀ

Zēniem:

50 m kraulā	O. Svilis	Jaunsvirl.	30,7 sek.
100 m uz krūtīm	G. Rozipš	Rīga	1:32,9 sek.
50 m uz muguras	J. Siliņš	Rīga	41,6 sek.

Meitenēm:

50 m kraulā	R. Rakstiņa	Rīga	42,6 sek.
50 m uz krūtīm	T. Muskate	Rīga	51,6 sek.
50 m uz muguras	B. Kalēja	Latgale	56,9 sek.

HUMORS un tā pieķūšana

LĪDZSTRĀDNIEKA IESTĀJU PĀRBAUDĪJUMS RAKSTOS

Dzīve ir bēdu ieleja. Lai nu pa to klejojot pavisam nenonīktu un nenoslīktu pesimisma purvā, jāmeklē uzkalni sevis un dvēseles glābšanai. Vienu tādu glābiņu pauguru dod humors. Ja tu, cilvēka bērns, uz tāda vari uzsēsties, tad asaru viļņi pārvēršas šļakatās un vaimanu aukas — vēsmiņās. Tupi un turies!

Jau tai laikmetā, kad citi mani gada gājumi brēca vienā brēkšanā, es tikai ķepurojos un, acis piemiedzis, lūkoju iepazīties ar to dīvaino pasauli, kurā pilnāku vēderu un sausāku guļas vietu cenšas dot vispirms lielākiem brēkuļiem. Plaušas var izvingrināt arī svilpējot, balsī smejoties, un no slapjā elementa var tikt laukā rāpjoties — tā es izdomāju un arī darīju. Es mācījos svilpēt par visu, smaidīt par visu, un no visām klizmām kaut rāpus kulties laukā. Vēderam pa zemi nav jāvazājas. Bērns rāda, kāds vīram būs tikums.

Kādu laiku es tiku mētājies pa pagaldi, pagulti, aizkrāsni un citām vērtīgām vietām. Bez asarām pārcietis sirdssāpes, ka ne viss, kas rokā ņemams, ir arī ēdams, kaut arī mutē bāžams. Bez saviebšanās biju jau daudzreiz laukā spļāvis skābus, rūgtus vai cietus kumosus un bez mātes atļaujas norijis pa pogai, santimam vai ogles gabalam un tomēr turpinājis meklēšanu, vai neatradīsies kas labāks, kad iedomājos nostāties pats uz savām kājām. Cēlos un vēlos un atkal cēlos — smiedamies. Pēc katras krišanas var taču atkal celties. Dibena, deguna un pakauša man nebija žēl.

Kad grīdas plaknē nekas jauns vairs nebija atrodams, es sāku meklēties augstākās sfairās. Pāri neredzamām, bet aizsniedzamām galda, plīts vai plaukta malām pie manis sāka ripot svešas un arī pazīstamas lietas. Daža bija tik jocīga, ka no vienas mantiņas iznāca vairākas, bet māte bija vēl jocīgāka. Tā par mantas vairošanu neprata priecāties, bet sameklēja vainīgo manā sēžamā vietā. Es iepazinos ar bērza galotņu nelietderīgu izmantošanu un mātes jocīgajiem uzskatiem mantību jautājumos.

Vasarā prieki nebija jāmeklē. Tie paši skrēja virsū. Te akmens pāršķēla kājas īkšķa galu, te dadzis iekodās papēdī, te bikšu dibens aiz mieta palikās. Jā, biksēm jau caurumi vienmēr ātrāk rodas, nekā jaunas bikses, tikai šo patiesību vecāki ļaudis neatzīst. Ja jau bikses jāglābj, tad labāk staigāt bez biksēm. Vasarā to prieku viegli var atļauties. Žēl tikai kabatu. Ogas un ābolus, kājus un burkānus, kur tos liks, ja nebūs bikšu? — tā negals ar vai bez biksēm bija vienīgais mākonis pie skaidrajām vasaras debesīm. Kur tad vēl palika laipa, dīķis un ūdens! Ja arī es reizēm zem ūdens esmu atradies, tad pēc smieklu burbuļiem vienmēr esmu sameklēts un atkal ir bijis jāsmejas — kur stāvi — tur dīķis.

Citiem grāmata ir bijusi raižu māte, man tā bija smieklu vācele. Savilku tik ar arbilu tos visus melnos līkos un taisnos krikumus kopā, paskatījos uz bildi un saucu pazīstamā vārdā. Ja arī ne vienmēr pareizi trāpīju, gaidīju gudrākā padomu. Bī ī bi, tē ē te — muša. Nebija nekā. Vecāmāte tikām teica, ka nepareizi, kamēr iznāca bite. O, tagad es izlasu trotuārs, foksterjērs, rapsōdija, frikases un duci citu vārdu, kamēr vecāmāte tai pašā pavāru grāmatā vienu boksterē un tad vēl iznāk tā, ka — nu jāsmejas.

Kur tad vēl tie laiki, kad tiku iecelts par visa ganāmpulka pavēlnieku. Tad varēju komandēt duci astu karogu un ar vienu „puci" vai pāris pātagas pliukšķiem atvairīt stipru spiedienu rudzu laukam. Nelieli iebrukumi āboliņa laukā tika nosprostoti un spējā prettriecienā, Krancim piepalīdzot, tika likvidēti, nesagaidot brokastu laiku, un bez zaudējumiem pašu pusē pieveikts badīgais auns. Gadījās arī, ka māte bija spiesta pagalmā pieņemt manas reģimentes parādes skrējienu, par godu dunduriem un citiem knišļiem, bet vairāk par pāris reizēm vasarā tādus priekus nevarēja atļauties. Lustīgāki bija ienaidnieka traucējumi no gaisa. Pile degungalā, piles aiz kakla un vesela jūra vieglajos tankos. Šļekšķ un plekšķ.

Skolā — par to mīļie nav ko runāt — tur, paši zināt, vairāk joku nekā nopietnības. Tikai meklējiet! Meklējiet humoru!

Katrai rungai ir divi gali. Katrai medaļai divas puses. Kas jums liek skatīt nopietno? Mācieties no manim! Smaidiet!

Padomus devis

Krišs Klipata.

Izdevējs: LJO štāba šefs. Apgāds — Kontinents, Palasta ielā 3. Tālr. 22310. Galvenais redaktors RAIMUNDS ČAKS. Iekārtojis MARĢERIS VITOLIŅŠ. Iznāk vienreiz mēnesī. Atsevišķs numurs maksā RM 0,40. Redakcija Rīgā, Ādolfa Hitlera (Brīvības) ielā 34/36-10. Tālr. 92856. Redaktors run. no plkst. 10—12.

10T(2) II 44 Deutsche Verlags- und Druckerei-Ges. im Ostland m. b. H. Riga, Schmiedestr. 29.

Nesen Rīgā notika kursi apriņķu vadītājiem, viņu palīgiem un paraugvienību priekšniekiem. Kursanti, mājās pārbraukuši, līdzīgus kursus rīkos vecākajiem zēniem, lai tad pēdējie leģionā aizgājušo vadītāju vietā varētu pārņemt vienību vadību. Ierindas mācībā un jautrās rotaļās, dziesmās un nopietnās pārrunās par audzināšanas jautājumiem, kas zēnus saistīja, nemanot aizteceja vesela nedēļa, kurā kursanti guva jaunas zināšanas un ierosinājumus turpmākajam darbam.

3. MART 1944